

SINOVDAN O'TKAZILGAN TAJRIBA

2019-yil foydalanishga topshirilgan «Kattaqo'rg'on» poligoni harbiy bo'linmalarning jangovar tayyorgarligini oshirish, amaliy mashg'ulotlarni yangicha usulda tashkil etish, jangovar shaylik sifatini yanada oshirish imkoniyatini berdi.

4-5-sahifalar ►►

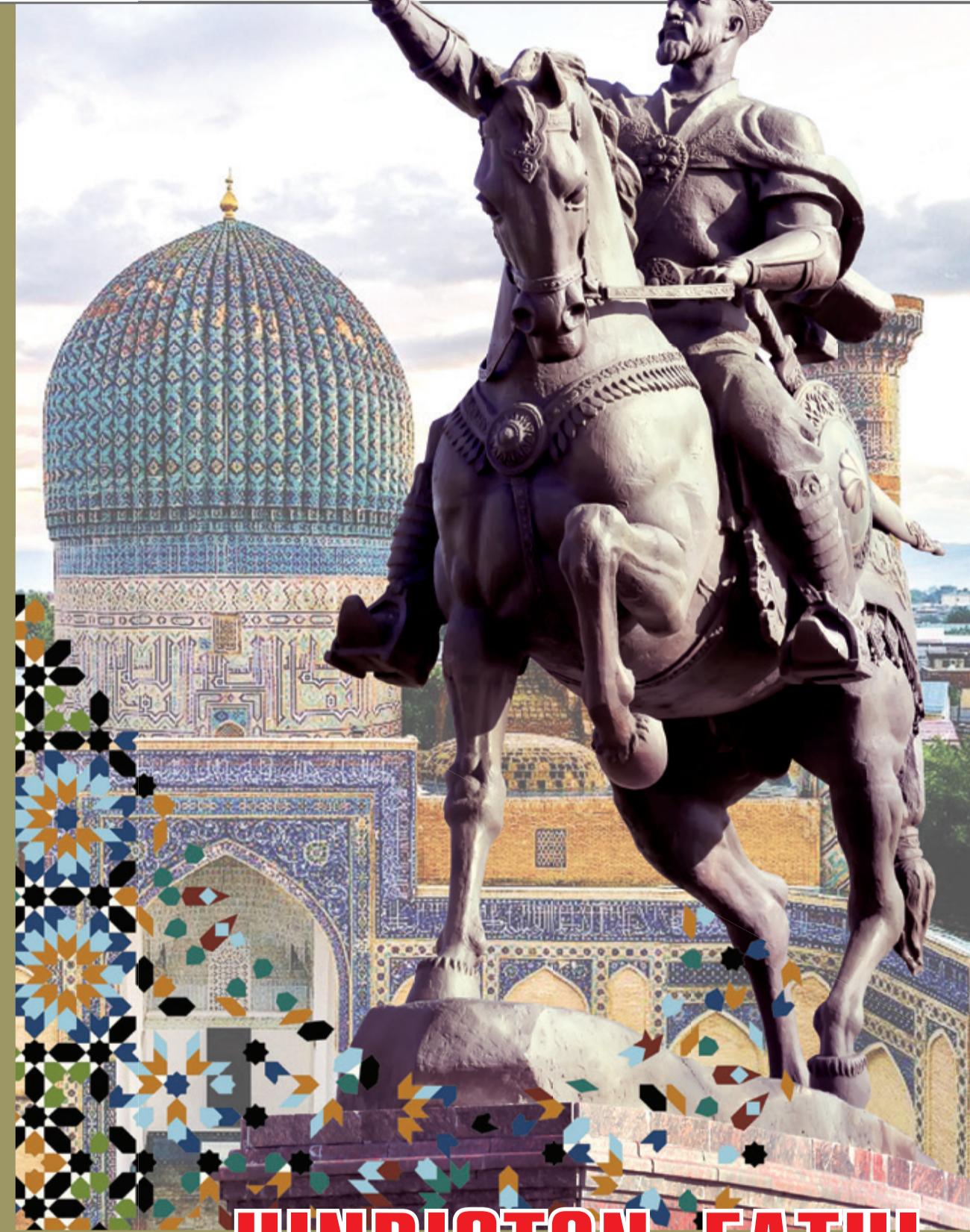
Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqsa boshlagan ● 2022-yil 8-aprel, №14 (2973)

XALQ VA ARMIYA – BIR TAN-U BIR JON!

VATANPARVAR

www.mv-vatanparvar.uz

IJTIMOIY-SIYOSA MA'NAVII-MA'RIFIY, HARBIY, TARVARLIK GAZETASI

HINDISTON – FATHI

1398-yil mart oyida Mironshohning o'g'li Umar Mirzoni Samarqandga hokim tayinlab, Sohibqiron yo'lga chiqdi. Kesh yo'lida bir tog' bor edi, undan bir daryo oqib chiqardi. Hazrat bu bahavo joyga go'zal imoratlar solish, ulkan bog' barpo etishni tayinladi. Boqqa o'zi Taxtigoracha deb nom qo'ydi.

8-9-sahifalar ►►

VATAN HIMOYASI YUKSAK MAS'ULIYATDIR

Vatan – bu avlod-ajdodlarining kindik qoni to'kilgan mugaddas dargoh. Vatan – bu ajdodlar maskani, el-yurt, xalq voyaga yetgan, uning tili, tarixi, madaniyati, urf-odati, qadriyatlari chinakamiga shakllanib, o'sib, kamol topib boradigan zamin.

6-sahifa ►►

UYG'ONMOQ VA UYG'OTMOQ ISTAGI

Biz shunday o'qiylikki, yuz yillardan so'ng emas, bugun millatim taraqqiy etsin, bugun hulrikka yetsin, bugun insonlarning qorni to'ysin, bugun dunyo tanisin!

7-sahifa ►►

DIYORA YANA ASOSIY QAHRAMON

Turkiyada Xalqaro dzyudo federatsiyasi (IJF) taqvim rejasidan joy olgan yirik musobaqalardan biri – Antaliya "Katta dubulg'a" turniri bo'lib o'tdi.

18-sahifa ►►

- @ vatanparvar-bt@umail.uz
- t.me/mv_vatanparvar_uz
- t.me/mudofaa_press
- facebook.com/UzArmiya
- instagram.com/uzbekistanarmy
- www.youtube.com/c/UzArmiya

Tahririyat
haqida
ma'lumot

ШАВКАТ МИРЗИЁЕВ: ХАЛҚИМИЗ БИЗГА ЭНГ КАТТА БОЙЛИГИНИ – ЗУРРИЁДИНИ ИШОНИБ БЕРЯПТИ

Президент Шавкат Мирзиёев раислигига 5 апрель куни халқ таълими соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар натижадорлигининг таҳлили юзасидан видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Инсон капиталини ривожлантириш – Ўзбекистон Тараққиёт стратегияси даги еттита устувор йўналишдан бири. Жорий йил 28 январь куни бўлган йиғилишда шу борадаги масалалар муҳокама қилиниб, кўплаб вазифалар белгиланган эди.

Ўтган икки ойда мутасаддилар ҳамма худудларга чиқиб, жойлардаги муаммоларни ўрганган. Мамлакатимиздаги 852 та мактабда таълим сифати, муаллимлар салоҳияти ва ўқувчиларнинг олийгоҳларга кириш даражаси анча пастлиги аниқланган.

Президент мактаблари, ихтисослаштирилган ва хусусий мактабларда илғор методикалар йўлга кўйилган. Лекин қолган мактабларнинг энг катта муаммоси бу – ўқитиш методикасининг эскирганлиги. Замонавий таълим услубларини уларда ҳам жорий қилиш бўйича ташаббуслар йўқ.

Мактабларни компьютер билан таъминлаш бўйича маблағлар ажратилган бўлса-да, Қорақалпоғистон Республикаси, Андижон, Жizzah, Қашқадарё, Наманган ва Тошкент вилоятларида ишлар суст кетяпти. Олис ва чекка худудлардаги мактабларда таълим сифати қониқарсиз аҳволда.

Маълумки, йил бошида Мактаб таълимими ислоҳ қилиш кенгашлари тузилган эди. Вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари жойлардаги шундай кенгашлар раҳбари хисобланади. Шу боис йиғилишда таълим ривожи паст бўлган худудлар ҳокимлари огоҳлантирилди.

– Агар раҳбарлар, муаллимлар янги Ўзбекистонга муносиб ҳаракат қилса, фарзандларимизни давр талабига мос ўқитишими мумкин. Халқимиз бизга энг катта бойлигини – зурриёдини ишониб беряпти. Бу жуда катта масъулият. Шуни ҳис қилиб, ўзимизни қийнаб, мактабни ислоҳ қилсан, келажакка замин яратамиз, – деди Шавкат Мирзиёев.

Давлатимиз раҳбари мактаб ўқитувчиларни янги методика асосида қайта тайёрлаш бўйича умуммиллий лойиҳа бошланишини эълон қилди.

Ушбу янги тизим доирасида келгуси 3-4 йилда мактаблардаги барча синф ўқитувчилари янги методика асосида ўқитилади. Бунинг учун ҳар бир худуддаги Малака ошириш марказлари негизида педагогларни янги методикаларга ўргатувчи Миллий таълим марказлари ташкил этилади. Уларга аниқ ва табиий фанлар бўйича хориждан энг малакали мутахассислар жалб қилинади.

Ҳар бир вилоят кесимида «тренерлар гуруҳи» шакллантирилиб, улар жойларда мактаб ўқитувчиларининг малакасини ошириб боради. Уларнинг ойлик иш ҳақига 100 фоизгача устамалар тўланади.

Ҳокимлар Ҳалқ таълими вазирлиги билан бирга ҳар бир туман ва шаҳарда камиде 20 фоиз мактабда йил якунига қадар илғор методикаларни жорий этишини бошлайди. Бу янги тизимни жорий қилиш учун 100 миллион АҚШ доллар қўшимча маблағ йўналтирилди.

Шунингдек, Абдулла Авлоний номидаги институт Республика миллий таълим маркази сифатида қайта ташкил этилади ва Тошкент давлат педагогика университети билан ягона тизимга бирлаштирилади.

Умуман, янги методикаларга ўқитиш тизими Миллий таълим маркази ва Тошкент давлат педагогика университетидан бошланади. Университет Ҳалқ таълими вазирлиги таркиби ўтказилади, мактаб ўқитувчиларни тайёрлаш ва қайта тайёрлаш бўйича республикадаги таянч муассасага айлантирилади.

Худудларда фаолият юритаётган педагогика институтлари босқичма-босқич университетлар таркибидан алоҳида ажратилиб, мустақил таълим дарохига айлантирилади.

Йиғилишда ёшлар тарбиясига алоҳида эътибор қаратилди. Мактабларда маънавий муҳитни тубдан яхшилаш бўйича янги концепция ишлаб чиқиши вазифаси кўйилди.

Мактаблардаги маънавият тарғиботчиларига талабларни қайта кўриб чиқиб, бу вазифага маҳалла ва жамоада обрўси юқори инсонларни тайинлаш, намунали ўқувчи ва ота-оналарни рағбатлантириб бориш зарурлиги таъкидланди.

Бугунги кунда юртимизда 120 та мактаб 3-4 коэффициентда ишламоқда. Яъни ўқувчи сони сифимга нисбатан жуда кўп. Президентимиз ушбу мактабларда шароитни яхшилаш бўйича кўрсатмалар берди.

Келгуси ўқув йили бошлангунча 960 та мактаб компьютер синфи би-

лан таъминланиши, 740 таси янгидан жиҳозланиши қайд этилди.

Умуман, 5 мингдан ортиқ компьютер синфларини янгилаш бўйича алоҳида дастур қабул қилиниши белгиланди. Бунга республика бюджетидан 200 миллиард сўм, маҳаллий бюджетлардан ҳам 200 миллиард сўм йўналтирилади.

Ахборот технологиялари ва коммуникацияларни ривожлантириш вазирлигига мактаблар учун алоҳида имтиёзли тарифлар очиш, ўқувчи сонига қараб мактабларда интернет тезлигини секундига 100 мегабитгача кўпайтириш вазифаси кўйилди.

Мактабдаги таълим ҳам, муҳит ҳам кўп жиҳатдан директорларга боғлиқ. Шу боис мактаб директорларини сертификатлаш тизимини жорий этиш зарурлиги айтилди. Бундан буён директорликка номзодлар ушбу тизим орқали танланади.

Давлатимиз раҳбари табиий ва аниқ фанларни ўқитишни ривожлантириш кераклигини айтган эди. Шунга мувофиқ, 193 та таълим муассасаси негизида табиий ва аниқ фанларга ихтинослашган мактаблар ташкил этиш режалаштирилган. Ҳокимларга ушбу мактабларни таъмирлаб, барча шароитларни яратиш бўйича топшириклар берилди.

Йиғилишда вазирлар ва ҳокимлар, мактаб директорлари сўзга чиқиб, таклиф ва мулоҳазаларини билдириди.

(ЎЗА)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ Ташқи савдо фаолияти иштирокчиларини қўллаб-қувватлашнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида

олдиндан тўлов миқдори 100 фоиздан 50 фоизга камайтирилади.

2. Ташқи савдо, инвестициялар, маҳаллий саноатни ривожлантириш ва техник жиҳатдан тартибга солиш масалалари бўйича Ҳукумат комиссияси (С. Умурзаков) (кейинги ўринларда – Ҳукумат комиссияси):

иқки ҳафта муддатда экспорт қилинган ҳафта таълими вазирлиги билан бирга ҳар бир туман ва шаҳарда камиде 20 фоиз мактабда йил якунига қадар илғор методикаларни жорий этишини бошлайди. Йиғилишда ташқи савдо ғарбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида

3. Молия вазирлиги Экспортни рағбатлантириш агентлигининг буюртманомаларирига биноан мазкур фармоннинг 1-бандида назарда тутилган қўллаб-қувватлаш чораларини амалга ошириш учун зарур маблағларни республика бюджетидан ажратиб борсин.

4. Ҳукумат комиссиясига маҳаллий экспортчи корхоналарнинг мурожаатларига асосан **экспортолди ва экспорт билан боғлиқ савдо операцияларини молиялаштириш учун Экспортни қўллаб-қувватлаш жамғармаси маблағлари ҳисобидан ажратилган кредитларни қайтариш муддатини яна олти ойгача узайтириш ваколати** берилсин.

Бунда, ушбу кредитларни қайтариш муддатининг ўзгартирилиши Марказий банк томонидан кредит шартлари қайта

қўриб чиқилган активлар сифатида ҳисобланмаслиги белгилаб кўйилсин.

5. «Божхона омбори» режимидаги олти ойдан кўп бўлган товарларнинг божхона расмийлаштируvida божхона тўловлари бўйича **имтиёзларни қўллашни тақиқловчи тартиб бекор қилинсин.**

6. Ёшлар тадбиркорлигини янада қўллаб-қувватлаш, шу жумладан, инновацион технологияларга асосланган экспортбоп маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатиш фаолиятини рағбатлантириш мақсадида Ҳукумат комиссиясининг қарорига асосан Ёш тадбиркорларни қўллаб-қувватлаш жамғармаси маблағлари ҳисобидан уларга **500 минг АҚШ доллари**га кредитлар ажратишига рухсат берилсин.

7. Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлигига 2023 йил 1 январга қадар Ҳукумат комиссияси хулюсаси асосида Ўзбекистон Республикаси ташқи савдо операцияларини тартибга солишнинг вақтнчалик механизмларини жорий қилиш ваколати берилсин.

Бунда, тайёр маҳсулотлар экспортини рағбатлантириш, шунингдек, импорт шартномалари қийматларини сунъий равишда ошириш, ички бозорга сифатиз махсулотларни кириб келиши ва контрабанда ҳолатларининг олдини олиш чоралари назарда тутилсин.

8. «Ўзтрейд» ва «Ўзсаноатэкспорт» акциядорлик жамиятларини ташки савдо компанияларини айланма маблағлар билан таъминлаш мақсадида Экспортни қўллаб-қувватлаш жамғармаси ҳисобидан **10 миллион АҚШ доллар** маблағ ажратилсин.

Белгилансинки, Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги хузуридаги Экспортни

рағбатлантириш агентлиги «Ўзтрейд» ва «Ўзсаноатэкспорт» акциядорлик жамиятларининг устав капиталларида (жамғармаларида) давлат акциялари (улушлари) пакетлари бўйича акциядор ҳуқуқини амалга оширади.

9. Давлат активларини бошқариш агентлиги **бир ҳафта муддатда** Экспортни рағбатлантириш агентлиги «Ўзтрейд» ва «Ўзсаноатэкспорт» акциядорлик жамиятларининг устав капиталларида (жамғармаларида) давлат акциялари (улушлари) ўтказилишини таъминласин.

10. Ўзбекистон Республикаси Президентининг айрим ҳужжатларига иловага мувофиқ ўзгартиришлар ва қўшимча киритилсин.

11. Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда **иқки ой муддатда** қонунчилик ҳужжатларига мазкур фармондан келиб чиқадиган ўзгартириш ва қўшимчалар тўғрисида Вазирлар Мажкамасига таклифлар киритисин.

12. Мазкур фармон ижросини сарорали ташкил қилишга масъул ва шахсий жавобгар этиб инвестициялар ва ташқи савдо вазирининг биринчи ўринбосари **А.Б. Войтов** белгилансин.

Фармон ижросини муҳокама қилиб бориш, ижро учун масъул идоралар фоалиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Баш вазирининг ўринбосари **С.У. Умурзаков** зиммасига юклансин.

**Ўзбекистон Республикаси
Президенти Ш. МИРЗИЁЕВ**

Тошкент шаҳри,
2022 йил 6 апрель

(ЎЗА)

Bugunimiz qahramonlari

Ватан, она юрт сұзларини тилга олғани мизда беихтиёр күз үнгимизда киндик қонимиз түкілген мұқаддас диёр – шаҳримиз, қишлоғимиз, ота-онамиз, яқынларимиз гавдаланади. Ҳа, Ватан тушунчаси, унга бўлган меҳр-муҳаббат ана шундай кенг маънога эга. Туғилганимизданоқ бу меҳр юрагимиз тўридан мустаҳкам жой олади ва вояга етганимиз сари ҳар биримизни шу Ватан учун, шу халқ учун эзгу ишлар қилишга ундаиди. Қалбидан шундай эзгу ҳис жўш урган юртнинг асл фарзандлари унинг ҳар бир қарич ерини күз қорачиги-дек асрашни, ҳимоя қилишни муқаддас бурч деб биладилар. Сержант Ниетбай Жилемуратов ҳам зими масидаги қутлуғ ва-зифани мардонавор адо этаётган ҳарбий хизматчиларимиздан бири. Унинг бошқаларга ўrnak қилиб кўрсатишга арзирли фазилатлари бисёр. Келинг, бу ҳақда қуйида баён қиласми.

«...ВАТАННИ НАЖМИДИН КУБРОДЕК СЕВИНГ!»

ОНА ЮЗИДАГИ ҚУВОНЧ

У туғилганда ота-онаси катта умид билан Ниетбай деб исм қўйдилар. У оиласда бешинчи фарзанд эди. Шундай бўлса-да болаларни жон дили билан севувчи Турғанбай aka ва Тазахан опа учун унинг туғилиши ўзига хос байрам бўлди. «Паҳлавон ўғлим! Ҳали у шундай йигит бўладики, кўрган кўзлар қувнайди, ҳамманинг ҳаваси келади», деб эркаларди отаси. «Кўрар кўзим, порлоқ юлдузим», деб меҳр билан гўдагини бағрига босарди онаси. Болакай ота-онасининг меҳри, ардоғида кун сайин улғаярди. Ундан сўнг икки укаси туғилди. Етти фарзандни ўстираётган ота-онага Порлитов овулида ҳавас қилгувчилар бисёр эди. Турғанбай aka камтар, камсуқум инсон эди. Тазахан опанинг оилапарварлиги, уй юмушларига уддабуронлиги тилдан тилга ўтганди. Шунинг учун ҳам энди катта ҳаётга қадам қўяётган ёшларга овул кексалари шу оиласи ўrnak қилиб кўрсатарди. Ҳа, улар баҳтили эдилар. Аммо кутилмаганда Турғанбай aka оламдан ўтиб қолди. Бу йўқотиши бутун оила ахлини гангитиб қўйди. Шундай Ниетбай беш ёшда эди.

– Оламизниң тўнғичи бўлган Жиғагул опам 13, Баҳтбай акам эса 10 ёшда эди. Шундай отамсиз яшаш қанчалик қийин ва оғирлигини мурғак қалбим билан ҳис қилганман, – деб хотирлайди сухбатдошимиз. – Гўё уйимиз хувиллаб қолганди. Онамнинг юзида кулгу йўқолди, қалбига ғам-андух соя солди. Мен отамни соғинардим. Укам ҳам отамга ичикиб кўп инжиқлик қиласди. Кичкина бўлсанда сезардим, ўша вақтларда онам кўп йиғларди. Ахир ёлғизлик азоби осон эмас. Лекин буни бизга билдирилмасликка ҳаракат қиласди. Чунки онам жуда иродали аёл эди. Бир умрлик елкадоши, суюнган тоғини йўқотишдек оғир мусибатни енгиб, бир ўзлари ҳам ота, ҳам она ўрнида етти фарзандни оқ ювибоқ таради. Бизларни ҳеч нарса-га зориқтирумай ўстирди. Онам фарзанд тарбиясига жуда қаттиқ турарди. Ўқишлиримизни доим назорат қиласди. Ҳозир эсласам, онамнинг ўша вақтдаги қаттиққўллиги тарбиянинг ўзига хос усули сифатида биз фарзандларнинг камолотида мұхим ўрин тутган экан. Буни йиллар ўтиб англадим. Бирин-кетин ҳаммамиз ўлғайдик.

Ака-опаларим ўқишиди, касб-хунарли бўлишди. Кейин уларнинг тўйларини ўтказдик. Биласизми, уларнинг тўйларида мен онамнинг юзида биз хув болаликда «йўқотиб» қўйган шодликни, қувончни кўрдим. Шундай қалбимда ўзгача ҳислар жўш урган. Бу сўз билан таърифлаб беролмайдиган бошқача туйғу эди, жуда бошқача...

МАҚСАД САРИ ҚАДАМ

– Мактабни тамомлаб, Нукус касб-хунар колледжига ўқишига кирдим. Колледждан сўнг муддатли ҳарбий хизматга кетдим. Аслида болалигимдан ҳарбий касбга қизиқишим кучли эди. Бунинг ҳам ўз тарихи бор. Овулимизда муддатли ҳарбий хизматни ўтаб қайтган акаларимизни кутиб олиш катта байрам бўлиб кетарди. Ёшу қари уларни қутлагани келарди. Ҳамма уларга ҳурмат-эҳтиром кўрсатарди. Уларнинг номи айниқса, болалар орасида кўп вақт тилдан тилга кўчиб юради. Кичкиналигимда мен ҳам онам билан шундай йиғинларда кўп қатнашганман. Ҳарбий либоси ўзига ярашган йигитлар менинг назаримда янайм улғайиб, кўркмлашиб кетгандек туюларди. Ёш бола орзу-ҳавасга берилувчан бўлади, дейишади-ку. Мен ҳам хаёлан ўзимни ҳарбий либосда тасаввур қилиб, энтиқиб кетардим. Тезроқ ўша кунлар келишини интиқлик билан кутардим. Мана шундай воқеалар сабаб, бора-бора ҳарбийликка меҳрим тушган. Муддатли ҳарбий хизмат эса қалбимдаги мақсад сари босилган илк қадам бўлди: мен ҳаётимни шу соҳа билан боғлашга аҳд қилдим. Бу ҳақда яқынларимга айтганимда улар ҳам фикримни қўллаб-қувватладилар. Шундай қилиб Қуролли Кучлар сафида контракт бўйича хизматни давом эттирдим.

ЎТГАН ЙИЛЛАР САРҲИСОБИ

«Инсондаги фидойилик ҳисси эришилажак муваффақиятларнинг қалитидир», дейди алломаларимиздан бири. Бу ҳаётий ҳақиқатнинг исботини сержант Ниетбай Жилемуратовнинг хизмат фаолияти мисолида ҳам кўриш мүмкун. Зоро, қаҳрамонимиз ўз касбига бўлган садоқати, фидойилиги сабаб ҳар доим жамоада энг илгорлар сафида бўлиб келган. Аслида бу сафдан ўрин олиш, сиз ўйлаганчалик

осон эмас. Бунда тиришқоқлик, шахсий мастьулият, ишонч ва ички куч мұхим аҳамият касб этади. Ниетбай хизматни бошлаган илк кезларданоқ ана шу фазилатлари туғайли жамоада ҳурмат қозонди, ўз ўрнига эга бўлди. Ҳа, у устозларидан олган билимларга таянган ҳолда мақсадлари томон дадил қадам ташлади, қийинчилклардан чўчимади, бошқаларга ўrnak кўрсатди. Кутилганидек, астойдил қилинган меҳнат жавобсиз қолмади. Сержант Ниетбай Жилемуратов Қуролли Кучларимиз ташкил этилганлигининг 30 йиллиги муносабати билан Президентимиз фармонига биноан, давлатимизнинг юксак мукофоти – «Жасорат» медали билан тақдирланди.

ЭЪТИРОФГА МУНОСИБ БЎЛИШ ШАРАФИ

– Юксак давлат мукофотига лойиқ кўришганидан жуда хурсандман, – дейди сержант Ниетбай Жилемуратов. – Инсонни қилган меҳнати улуғлайди, деган гап бор. Бу сўзнинг исботини мен ўз ҳаётим мисолида кўрдим. 23 йилдан бўён Қуролли Кучлар сафидаман. Ўтган йиллар мен учун ҳақиқий юксалиш даври бўлди. Соҳам бўйича тажрибам ошди, маҳоратим сайқалланди, малакага эга бўлдим. Бунда, аввало устозларим, жамоадошларимнинг ва интилишларимни қўллаб-қувватлаган, ҳамиша ишонч билдириб, дуои жонимни қиладиган яқинларимнинг ҳиссаси бекиёс.

– Юксак давлат мукофотини шахсан Президентимиз қўлидан қабул қилаётганингизда қалбингиздан қандай ҳислар кечди?

– Жуда ҳаяжонландим. Учрашувда Президентимизнинг ҳарбий хизматчилар шаънига айтган илиқ фикрларидан кўнглим тоғ қадар юксалди. Ўша лаҳзаларда ҳарбий хизматчи эканлигимдан қалбимда фахр-ифтихор ҳиссини туйдим. Бу воқеа ҳаёт дафтаримнинг ёрқин саҳифаси бўлиб бир умр ёдимда қолади. Шундай экан, давлатимизнинг менга билдирган ишончини оқлаб, Ватан тинчлиги ва осойишталиги йўлида садоқат билан хизмат қиласман. Мен юртимни севаман. Ҳар доим мана шу муҳаббатдан куч оламан. То тирик эканман, кўнглимнинг гавҳари бўлган шу азиз Ватанимни жонутаним билан ҳимоя қилишдан асло толмайман!

ЁНИМДАГИ БАХТ

– Оилам билан ўзимни бир бутун инсон деб ҳис қиласман. Фарзандимиз Гулимхон – юрагимизнинг қуввати, кўзимиз қувончи. Хизматдан бўш вақтларимни асосан оила даврасида ўтказишни хуш кўраман. Рафиқам Гулайхон мулоҳазали, оғир-босиқ аёл. У мактабгача таълим ташкилотида психолог бўлиб фаолият юритади. Хизматимни тушунади. Доим мени қўллаб-қувватлаб елкадош бўлиб келяпти. Турмушимиз ширин, ҳаётимиз фаровон. Бунинг учун тақдиримдан миннатдорман...

Майор Гулнора ҲОЖИМУРОДОВА

Olovli qalqon

2019 йил фойдаланишга топширилган «Каттақўрғон» полигони ҳарбий бўлинмаларнинг жанговар тайёргарлигини ошириш, амалий машғулотларни янгича усуlda ташкил этиш, жанговар шайлик сифатини янада ошириш имкониятини берди.

СИНОВДАН ЎТКАЗИЛГАН

Орадан ўтган вақт давомида бу ерда кўплаб жанговар ўқув машғулотлари ўтказилди ва ўтказилиб келинмоқда. Асосан артиллерия қўшинлари машғулотлари учун мўлжалланган «Каттақўрғон» полигонида йилнинг барча фаслларида

мутахассислар иштирокидаги ўқув машқларини ўтказиш учун шароитлар яратилган.

Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучларининг мазкур қўшинларида юртимиз осоишишталигини таъминлаётган артиллериячилар бир неча

сўнг жанговар машғулотларга масъул офицерлар томонидан шахсий таркибга белгиланган нишонларга ўт очиш бўйича вазифалар тушунтирилди.

Амалий машғулотларни олиб боришдаги эътиборга лойик жиҳат – жанговар топ-

шириқларнинг максимал даражада реал вазиятга яқин бажарилишидир. Машғулотларда жанг олиб боришининг замонавий усуллари ва амалиёти кўлланилди. Ҳарбий хизматчилар харакатларни бажариш чоғида ўт очиш нуқтасида ниқобланиш ҳамда ўт очиш нуқтасини тезкорлик билан ўзгартириш каби мухим харакатларини амалга оширди. Шунингдек, жангда энг сўнгги усуллардан саналган бир неча жанговар қуролларидан тўхтовсиз ва ёппасига артиллерия ҳалқаси ҳужуми ташкиллаштирилди.

Нишонларга қаратса артиллерия қуролларидан айланма мудофаа позициясидан узоқ масофадаги шартли нишонларга ҳужум ўюштирилди. Жараёнлар учувчисиз учиш аппарати ёрдамида назорат қилиб борилиб, артиллериячиларга ўт очиш йўналиши ва нишон жойлашган худуд харитаси бўйича аниқ маълумотлар етказилди.

ТАЖРИБА

Таъкидлаш жоизки, бир неча кун давом этган ўқув машғулотлари артиллерия мутахассисларининг амалий ва назарий кўникмаларини мустаҳкамлаш ҳамда ўзаро тажриба алмашиб, қўшинларнинг ҳар қандай вазиятда ўюшқоқлик билан ҳаракатланиши бўйича қўйилган вазифаларни бажариш борасидаги тайёргарлиги синовдан ўтказилди.

Асрор РЎЗИБОЕВ,
«Vatanparvar»

Vatanparvarlik hissi

ЮКСАК МАСЪУЛИЯТДИР

ВАТАН ҲИМОЯСИ

**ВАТАН – БУ АВЛОД-АЖДОДЛАРИНИНГ КИНДИК ҚОНИ
ТҮКИЛГАН МУҚАДДАС ДАРГОХ. ВАТАН – БУ АЖДОДЛАР
МАСКАНИ, ЭЛ-ЮРТ, ХАЛҚ ВОЯГА ЕТГАН, УНИНГ ТИЛИ, ТАРИХИ,
МАДАНИЯТИ, УРФ-ОДАТИ, ҚАДРИЯТЛАРИ ЧИНАКАМИГА
ШАКЛЛАНИБ, ЎСИБ, КАМОЛ ТОПИБ БОРАДИГАН ЗАМИН.**

Ватан деганда, ўзимиз түғилиб ўсган, кўз очиб кўрган, таълим-тарбия олиб вояга етган, неча-неча авлоду аждодларимизга бешик бўлган муқаддас заминни тушунамиз. Киши ўзини Ватанга қанчалар яқин ҳис этса, уни шу қадар жонли вужуд каби аникроқ ва ёрқинроқ тасаввур қиласди.

Ватан – инсонга баҳт-иқбол берадиган гўша. Инсон учун Ватан ягонадир. Ватанинг катта-кичиғи ҳам, бой-камбағали ҳам бўлмайди. Ватан танланмайди. Ватан бизнинг молимиз эмас. У пулга сотилмайди ва сотиб олинмайди. Ватан инъом этилмайди, қарзга берил-

майди. Ватан ҳар бир фуқаро учун муқаддас ва бетакрордир.

Ватанинг энг олий неъмат сингари бошимиз узра баланд кўтариб, ҳар он ва ҳар сонияда унинг тупроғини кўзларга суртиб, унга таъзим бажо айлашимиз фарзандлик бурчимиздир. Муқаддас китобларда бежизга «**Ватанинг севмоқ иймондандир**», дейилмаган. Зеро, иймони бут, виждо ни пок ҳар бир инсон Ватанинг севади, уни ғанимлар кўзидан асрайди, унинг яшнаши ва яшashi, ҳурлиги учун курашади.

Ватанинг меҳри, сеҳрини, унинг мўътабарлиги улуғворлигини сўз билан ифодалаш қийин. Ҳар бир баркамол инсон Ватан камолоти ва истиқболи, эл-юртининг озодлиги ва мустақиллиги учун ҳамма нарсани, ҳатто ширин жонини ҳам аямайди. Бу ҳақда мавлоно Фузулийнинг: «**Менинг битта ҳаётим бор, бордию мингта ҳаётга эга бўлган тақдиримда ҳам ҳам-масини Ватан учун сарфлаган бўлур эдим**», деб айтган сўзлари ҳар биримиз учун бебаҳо ўйтидир.

Ватанпарвар – ўз Ватани камолоти йўлида, улуғвор ишлар қиладиган халқقا ва юрт озодлиги, фаровонлиги учун ҳатто жонини ҳам аямайдиган инсон.

Тарихдан маълумки, бирор бир миллат бошқа бир миллатни хўрламоқчи бўлса, аввало унинг Ватанини босиб олиб вайрон қилган ёки уларни юртидан қувиб чиқарган. Ўз Ватанини душманлар қўлида қолганини кўрган миллатга бундан ортиқ хўрлик ва азоб бўлмаган. Шунинг учун Ватан, миллат, дин тушунчалари инсон учун ҳар нарсадан азиз ва муқаддасдир. Буюк аллома Алихон тўра Соғуний: «**Она Ватанини севиш ҳар бир кишининг қалбида ғайрат ва шижоат уйғотади**», деб таъриф берган.

Ифтихор билан айтиш жоизки, бугунги кунда армиямизнинг ўз халқига бўлган садоқати, фидоийлиги ва ватанпарварлиги яққол намоён бўлмоқда. Чунки улуғ Амир Темур бобомиздек аждодларимизнинг босиб ўтган йўллари, улар қолдирган буюк

маънавий мерос бу борада куч бағишлиамоқда десак, муболага қилмаган бўламиз.

Албатта, ҳар бир давлат ўз мустақиллиги, хавфсизлиги, чегара ҳудудларининг дахлсизлиги ва осоишталигини, аввало Қуролли Кучлари орқали ҳимоя қилиши буғунги кунда айни ҳақиқат.

Шу сабабли, барчамиз она Ватанин жону дили билан севган, Ватан учун кўкрагини қалқон қилган, Ватанини ардоқлаган улуғ боболаримиз ҳаётидан ибрат олиб жонажон Ватанимизни ҳар қандай ёвуз кучлардан, нокаслардан, адашган фирмалардан, ички ва ташқи душманлардан жону жаҳдимиз билан ҳимоя қилишимиз лозим.

Фаҳр билан эътироф этиш лозимки, бугун ўзбек аскарлари буюк аждодларига муносиб, юракда шижоат, қалбда аниқ мақсад ва чексиз эътиқод билан она Ватанга хизмат қилмоқда. Бир сўз билан айтганда, шубҳасиз, тақдирини юрт ҳимояси билан боғлаган асл ўғлонлар халқ ишончини ва шарафли масъулиятларини чукур ҳис қилиб, ўз йигитлик бурчини вижданан бажармоқда. Шу сабабли, миллий армиямиз билан бугун ҳақли равишда фаҳрланамиз, фурурланамиз.

Бизнинг ҳарбийларимиз мамлакатимизнинг ҳудудий яхлитлигини, сарҳадларимизнинг дахлсизлигини, кўп миллатли халқимизнинг тинч ҳамда осуда ҳаётини кўз қорачиғидек асрайди.

**Подполковник
Алимардон ЎТАПУЛАТОВ
Қуролли Кучлар
академияси**

Vatanparvar kundaligiga

ҮЙГОНМОК ВА ҮЙФОТМОК ИСТАГИ

Ёзувчи Жавлон Жовлиевнинг «Қўрқма» романни нашрдан чиқиши билан бутун мамлакат бўйлаб фавқулодда оммалашиб кетди. У, айниқса, талабалар орасида катта меҳр-муҳаббат билан мутолаа қилинди. Катта авлод вакиллари ҳам китобга муносиб баҳо берди. Роман тарихий воқеаларга асосланган бўлиб, унда ўтган асрда Туркистон ўлкасидан Германияга таълим олиш учун юборилган талабалар тақдиди буғунги кун ўзбек ёшлари ҳаёти билан таққосланади. Олис юртда таҳсил олаётган толиби илмларга Муродий бошчилик қиласи ва у ёшларга ҳар лаҳза ғанимат эканини уқтиришдан чарчамасди. Қўйида унинг Олмонияда таҳсил олган 70 нафар ўзбек талабаларига йўллаган мурожаатини ўқишининг мумкин. Бу гўё буғунги кун ёшлари учун айтилгандек таассурот қолдиради кишида.

БИЗ ШУНДАЙ ЎҚИЙЛИККИ...

Биз шундай ўқиийликки, тимсолимизда енгиг бўлмас миллат иродаси, шижоати, кураш ва зеҳнияти аниқ-тиник кўриниб турсин.

Биз шундай ўқиийликки, эртага ортимиздан минглаб болалар бошини тик кўтариб ўқиш учун Олмонияга келсин ва Туркистон ихтиrolори дунёни тутсин!

Биз шундай ўқиийликки, бир кун келиб, Ватанимиз Оврўпа мамлакатлари билан бўйлашсин, одамларимиз оврўпаликлар каби фаровон ва озод яшасин!

Биз шундай ўқиийликки, Аллоҳ биздан рози бўлсан!

Биз шундай ўқиийликки, юз йиллардан сўнг эмас, бугун миллиатим тараққий этсин, бугун хурлиларга етсин, бугун инсонларнинг қорни тўйсин, бугун дунё танисин!

Биз шундай ўқиийликки, дунёни бизнинг маърифат ўзгартирсин!

Асло ёдимиздан ўчмаслиги керакки, Ватанга қайтиб икки жабхада фаолият олиб бормасак, қилган ишимиз натижа бермай, тезда қуриди. Биринчиси, ишлаб чиқариш, саноат ва қишлоқ хўжалигида иш бошланимиз зарур. Завод ва фабрикалар, конлар очишимиз, қишлоқларни обод қилиб, тажриба станцияларини қуришимиз ва бошқарув органларида ишлай бошланимиз керак. Биз бу соҳаларни йўқдан бор қилишимиз, эскиларини янгилашимиз, йўқларини бунёд қилишимиз лозим. Мамлакат иқтисодиёти – унинг қон томиридир.

Шунинг учун ишлаб чиқариш соҳасини жадал ўстириш – бизнинг бош вазифамизdir. Иккинчидан, олган билимимизни кўпчиликка етказиш ва сафимизни қизил, куруқ ғояларга берилимаган ёшлар билан кенгайтириш. Бунинг учун барчамиз амалий ишлар билан бирга, университетларда дарс беришимиз ва илмий ишни олиб боришимиз керак. Юраги ўйғоқ ватандошларимизни тарбиялаб, ҳалқ корига ярайдиган чинакам меҳнаткаш ва ишбильармон қилиб етиштиришимиз жуда муҳим. Ҳам ишланимиз, ҳам ўқишишимиз, ҳам ўқитишишимиз зарур! Турил хайрия ташкилотларидан, керак бўлса, кўчама-кўча юриб, биз учун пул йиғаётган ватандошларимиз меҳнати ҳурмати, муносиб ва мард, илғор мутахассис бўлиб борайлик. Биламан, ақчани жуда иқтисод билан сарф қиласиз. Кўпчилигингиз қиши

нинг қунларида ҳам миллат даромадини ортиқча нарсага сарф этмаслик учун юпун кийинасиз. Сиздан яна бир нарсани илтимос қилмоқчиман, яна тежамкорроқ, янада пишиқроқ бўлинг! Фақат ўқиши учун зарур бўлган нарсаларгагина пул сарфланг. Юртимизга фақат диплом билан эмас, улкан салоҳият, катта ғоялар, амалий тақлифлар билан қайтишингизга ишонаман!

Унутманг, Олмонияга биздан бироз олдинроқ минглаб талабаларини жўнатган Япония буғун Оврўпанинг манаман деган давлати билан беллаша олади. Туркия бундан руҳланиб, ўзининг талабалари сонини кескин оширган. Бунинг меваси, албатта, қачондир кўринади. Кўрасиз, Туркия ҳам тез орада тараққий этади. Бизчи, улардан қачон ўтамиш? Эртага Ватанга қайтганимизда билимимиз ва ғайратимизни кўриб, бу ерга талабалар оқиб келишига эришсак ва Туркистондан ҳар йили етмиш минг талаба келиб ўқиса, марра бизники, дунёдаги қудратли мамлакат бизники, ўзимизни қудратли мамлакат бўлади. Мамлакатни бугун саноат буюқ қилади, илм юксалтиради. Бўлмаса, сал ўтмай паҳта экиб, паҳтадан бошқа нарсадан қўрқадиган фикрсиз жамиятга айланниб қоламиз. Мустамлакачиларнинг ҳаракатидан шу сезиладур. Гапим жуда чўзилиб кетгани учун меҳмонимиздан кечирим сўрайман.

МУҚАДДАС ҚАРЗНИ УЗМАЙ ТУРИБ

Туркистонда жадидлар бошчилигида катта бир үйғониш шамоли эсмоқда. Үйғонмоқ ва үйғотмоқ истаги танамизни ёндиришни таҳсилади! Туркистон ҳалқи ўз қонида ётган ва ҳеч қандай куч билан ўлдириб бўлмайдиган қудратини ва истеъодини үйғотишни истайди! Фитрат, Файзулла Хўжа, Чўлпон сингари туркий оламга танилиб ултурган улуғ ўйлбошчилар пайдо бўлди. Улар миллатни маърифатли қилиш ва шу орқали келажакда мустақил давлат барпо этиш учун жонини қил устига қўйиб, туну кун курашмоқда, ором нелигини унугтан! Уларнинг умрлари узоқ бўлсан, шаҳид бўлганларни Аллоҳ раҳмат қилсан! Аммо билмаймизки, юртимиз осмонида кир ниятлар илиа тўплланган қора булатлар ҳалқимиз бошига мудроқлик ва қўрқоқлик ёмғирлари бўлиб ёғилмоқда. Бу бало

ёмғирлари ҳамон кўзимизни очишга кўймайди. Бундан холос бўлишимиз учун, ота маконнинг озодлиги учун нима қилмоғимиз керак, нима? Берлинда таҳсил олаётган, ҳалқнинг берган нонига яшаётган азиз тенгдош талабалар, бизнинг вазифамиз не?

Ватанда кўпчилик очлик, хўрлик ва оддий касалликлардан ҳалок бўлаётган пайтда Оврўпада шунча олтин тангаларни сарф этиб, нега ўқияпмиз? Нега, нега? Бунга ўзимизни арзитамизи? Бизга сарф этилган олтин тангалар силу вабодан ўлаётган Туркистон болаларига малҳам бўлиши ҳам мумкин эди-ку! Йўқ, миллат зиёлилари бир болани эмас, миллионлаб болаларни асраши учун сизни ўқитмоқда... Сизнинг олаётган билимингиз бунга арзийдими? Бир боланинг ўлимига арзийдими? Эртага бу илмингиз миллион болани асраб қоладими, уларга фаровон ҳаёт бера оладими? Айтинг, сиз бунга қодирмисиз? Ҳар бирингиз миллион болага малҳам бўла оласизми? Айтинг... Улар олдидағи муқаддас қарзни узмасдан ўлмасликка вайда бера оласизми?

Ишонаманки, ҳар куни, ҳатто ҳар соатда бу саволларни ўзингизга берасиз. Ва жавобини ҳам вижданингиздан топа оласиз. Буюқ ва қудратли мамлакат бунёд этиш, улуғ ва шавкатли шонимизни тиклаш учун, ҳалқимиз Оврўпа одамларидан кам бўлмаган шароитларда яшаш учун ўқияпмиз, изланяпмиз ва мусофирилик заҳматларини тотмоқдамиш. Эртага болалар бизга миллат фахри дея қарасин, ақчаларни қуруққа совурган муттаҳамлар деб эмас! Бундай юзи қора муттаҳамлар бизнинг юртда адоксиз.

Бирбовур бўлайлик! Бизнинг олдимизда улкан вазифа бор! Ўқиш, ўқиш ва яна ўқиш!

НИМА ҚОЛДИ БИЗДА?

Оврўпалик тенгдошингиздан ўтсангиз ўтингки, асло қолишига, лоқайдлик қилишга ҳаққингиз йўқ! Дўстлар, биз қудратли давлат қуриш, дунё билан тенглашмоқни даво қилипмиз... Бунга ҳаққимиз борми, хўш, кучимиз-чи? Бизнинг қадим Бухоро, Самарқанд каби шаҳарларимиз, ёдгорликларимиз бор? Хўш, бугун нима бунёд қилипмиз? Эртага тарихга биздан нима қолади? Бизда бугун барча давлатларнинг ривожланиш асоси бўлган саноат, миллий иқтисодиёт тизими борми? Қишлоқ хўжалигимиз қачонгача синган омоч ва анъаналар билан тиранлади? Шундай бой еримиз ўзимиз учун қачон наф беради? Дунёга нималар чиқариб сотяпмиз? Нима

қолди бизда? Ижтимоий таъминот борми? Тибиёт, фармацевтика борми? Демак, булар йўқ экан, бизда қудрат нима қилсан! Бизда ўлим бор, йўқлик!

Унутманг, биз шу камчиликларни фақат гапириш учун эмас, тўлдириш учун Олмониядамиз. Бизнинг олдимизда қаранг, қандай катта ишлар турибди, ҳар биримизни шарафли вазифалар кутяпти. Агар биз буларга XX асрнинг бошида эришмасак, яна барчадан ортда қоламиз ва қуллик занжиirlари бошимизда мангу қолаверади. Яна қанча юз ва қанча юз йиллар азобланаверамиз! Биз миллатимизга ривожланган саноат, қишлоқ техникаси, металлургия, нефть саноати, кончилик, тибиёт техникаларини олиб киришимиз ва ўзбек диёрида ҳам Оврўпа сифатини жорий эта билсак, ишонинг, эртага озод миллат болалари бизни хавас ва раҳмат билан эслашади. Бунинг учун жонимизни ҳам, қонимизни ҳам аяшга ҳаққимиз йўқ, йўқ! Мен ишонаманки, ёруғлик олиб бориш қўлимидан келади. Ахир, рус ёки инглиз, япон ё американлик сабоқдошларимиздан кам жойимиз йўқ. Ота-боболаримиз айтадиган бир гап: «Ҳамма одам – бир одам!»

ЧЎПЧАКЛАРДА ҲАМ ҚАҲРАМОНЛАР БОР

Дўстлар, мўътабар ўлкамиз нақадар шавкатли тарихга эга эканлигини, бу ҳалқ не-не зотларни башариятга бергани ҳақида кўп ва хўп гапирамиз, мақтанимиз, бир-бираимизга шу орқали юпанч берганимиз. Аммо бу Темурдан сўнг қаерга кўмидли, қаерга осилди ва қайларда ёқидли?! Айтинг, сабоқдошлар?! Бу саволлар менин тунлари ухлатмайди. Биз нега бу ҳолга келдик, қандай чиқурмиз, чиқамизми ўзи? Хўп, қанча йил керак, неча асрлар қурбон бўлиши керак, қанча юз, юз йиллар керак? Германияга келишимдан олдин ҳаётимиз ва фожиамизни билардиму, аммо бу қадар тубанликка чўкканимизни англамаган эдим. Биз ўзимизни, улуғлигимизни да унутишга тайёр ҳалқимиз. Ҳатто қачонлардир ота-боболаримиз озод ва хур давлатда яшаганликларини ҳам бир эртак сингари эслаймиз, болалар бугун-эрта буни ҳам унутишга миясини ҳозир этар. Биз эртак тўкишга ва эштишга ишқибоз ҳалқ бўлиб қолдик! Аммо чўпчакларда ҳам қаҳрамонлар бор, улар қулликка чидай олмайдилар ва алалоқибат ғалаба қозонадилар.

**Жавлон ЖОВЛИЕВНИНГ
«Қўрқма» романидан олинди.**

9-aprel – Sohibqiron Amir Temur tavallud topgan kun

Ҳиндистоннинг шимолий ва шимоли-гарбий ҳудудларини Махмуд Ғазнавий (998-1030 йиллар) давридан туркий халқлардан бўлган мусулмон сулолалари бошқарган. Пойтахт дастлаб Лоҳурда бўлган, 1206 йилда Қутбиддин Ойбек уни Дехлига кўчирган ва бу давлат Дехли сultonлиги номни олган. Кейинги пайтларда сultonликни Ферузшоҳ 37 йил бошқариб, 1388 йил вафот этгандан кейин таҳтга унинг набираси Сulton Махмудшоҳ чиқади. Бу пайтда олдинроқ бошланган парчаланиш авж олади, дастлаб Дакан вилояти ажралиб чиқади. У Баҳман (1347 йил), Бенгалия (1359 йил), Жампур (1394 йил), Гужарат (1396 йил) вилоятларига бўлинниб кетади. Бундай бўлинниш мусулмонлар таъсирининг сусайишига, ҳинд рожалари ва коҳинларининг кучайишига олиб келади. Оқибатда масжидлар бузилиб, оташкадалар, черковлар қурилади.

Соҳибқирон давлатининг Ҳиндистон чега-расидаги Қундуз, Бағлон, Кобул, Фазни, Қандаҳор ўлкаларида Пирмуҳаммад Жаҳонгир ҳукмронлик қилар, муттасил бебош афғон қабилалари, йўлтўсарлар, чегара бузувчилар билан кураш олиб боради. Қўшниларда бошланган тарқоқлиқдан фойдаланиб, Пирмуҳаммад Синд дарёсидан ўтида ва Уч (Уча) шахрини эгаллади. Ундан Мўлтонга ўтилар. Мўлтон мавқеи жиҳатидан анча юқори шаҳар бўлиб, мудофааси ҳам кучли эди, Пирмуҳаммаднинг ҳужуми хийла чўзилиб кетади. Тажрибали лашкарбошилар ҳозирги қувват билан Мўлтонни эгаллаб бўлмаслигини тушуниб, аҳволни Соҳибқиронга етказадилар. Муаррихларнинг гувоҳлик беришича, Ҳиндистонга муҳораба қилиш ҳазратнинг режасида бўлмаган, аксинча, у Хитой устига юриш ҳақида ўйлаётган бўлган (Мұхаммад Сultonнинг 40 минг лашкар билан Хитой чегарасида Ашпала-ра қальасини тиклашга юбориши шу мақсадда эди). Ҳиндистондан хабар келгач, ҳазрат Соҳибқирон вазиятни жуда яхши ҳис этади ва зудлик билан сафарга тайёргарлик кўради.

Соҳибқирон Темурбекнинг Ҳиндистонга юриши таржима ҳолининг энг муфассал ёритилган қисми ҳисобланади. Бу ҳақда ғиёсиiddин Али маҳсус «Ҳиндистон ғазавоти рўзномаси»ни ёзган, «Темур тузуклари»да бошка воқеаларга нисбатан муфассалроқ – тўрт сарлавҳада мақола ажратилган. Шарафиддин Али Яздий ҳам, Низомиддин Шомий ҳам бу даврга атрофлича тўхталгандар.

Жумладан, «Тузуклар»нинг «Ҳиндистонни забт этиш учун қилган кенгашим» бобида шундай дейилади:

«Даставвал, фарзандларим ва амирларимнинг кўнгли, ўй-фирқарини билиш учун уларга маслаҳат солдим.

Амирзода Пирмуҳаммад Жаҳонгир «Агар Ҳиндистонни олсан, унинг ол-

тинлари билан бутун Ер юзини эгаллаймиз», деди.

Амирзода Мұхаммад Сulton эса «Ҳиндистонни оламиз-у, бироқ (бунга) тўсиқлар бор; биринчиси – дарёлар, иккинчиси – ўрмону тўқайлар, учинчиси – тўлиқ қуролланган сипоҳийлар ва одамни ов қилувчи филлар кўп», деди.

Амирзода Сulton Ҳусайн «Агар Ҳиндистонни кўлга кирита олсан, тўрт иклимга ҳукмрон бўлурмиз», деди.

Амирзода Шоҳруҳ деди: «Мен турк қонунларида ўқиган эдимки, жаҳонда бешта шон-шавкатли подшоҳ бордир. Уларнинг улуғворлигини ҳурматлаб, номларини атамай, лақаблари билан айтадилар: Ҳинд подшосини – рой, Рум подшосини – қайсар, Хитой ва Чину Мочин подшосини – фағфур, Туркистон ва эрон подшосини – хоқон, эрону Турон подшосини – шаҳаншоҳ дейдилар. Шаҳаншоҳнинг ҳукми ҳамиша Ҳиндистон мамлакатларида (ҳам) жорий этиларди. Ҳозир Турон ва Эрон бизнинг қўлимизда бўлгани учун Ҳиндистонни ҳам фатҳ этмоғимиз лозимиди».

Амирлар эса «Борингки, Ҳиндистонни олдик ҳам дейлик. Бироқ у ерда турғун бўлиб қолсан, наслимиз йўқолади, авлодларимиз ўз аслидан ажраб, ҳатто тиллари хиндча бўлиб кетади», дейиши.

Мен бўлсан Ҳиндистонга юриш учун ҳиммат камарини белга боғлаганимдан ўз азму жазмимдан воз кечини истамадим ва шундай жавоб қилдим: «Тангри таолога ўтинг билан мурожаат этийлик. Жанг қилиш ёки қилмаслик ҳақида Қуръондан фол очайлик, Тангри таоло нени буюрса, шунга амал қилгаймиз». Ҳаммалари менинг таклифимни маъқуллашиб. Қуръон мажиддан фол очсан, ушбу улуғ оят чиқди: «Эй Пайғамбар! Коғир ва муноғиқларга қарши курашинг ва уларга нисбатан (сиз ҳам) дағаллик қилинг!» (Таҳрим сураси, 9-оят. «Қуръони карим маъноларининг таржимаси», Т., 2001 йил, 561-бет). Уламо мазкур оятнинг мазмунини амирларга тушунтириб берганидан сўнг, бошларини этиб, жим бўлиб қолдилар.

Олий ўрдуда ўтказилган машваратнинг ўзига хос стенограммаси стратегик мақсаднинг моҳиятини изоҳлаб туриди. Демак, мўъжизавий ўрмонлар, дарёлару кўллар, филлару маймунлар мамлакати забти ўша даврлардаёт қўпчиликни қизиқтирган. Бу, албатта, бежиз эмас. Шуниси ҳам борки, буюқ фотихлардан на Искандар, на Махмуд Ғазнавий, на Чингизхон бу афсонавий юртнинг ичкарисига кира олган эди.

Ҳиндистон ҳақиқатан мўъжизалар улкаси бўлса, иккинчи тарафдан, Ер юзининг энг бой ҳудудларидан хи-

Ҳаким САТТОРИЙ

ҲИҢДИСТОН

собланган. Чингизхон даврида унинг бебаҳо ҳазиналари нақд ўлжа бўлган. Мўғуллар Ҳиндистонни шунчаки ов майдони, бойлик тўла ҳамён деб билганлар, фақат босқинчилик ҳужумлари уюштириб, талаబ келавергандар (лекин уларнинг мусулмонлар қўлида бўлган, тараққий этган Дехли сultonлигига ҳадлари сифмаган).

1398 йил март ойида Мироншоҳнинг ўғли Умар Мирзони Самарқандга ҳоким тайинлаб, Соҳибқирон йўлга чиқди. Кеш йўлида бир тог бор эди, ундан бир дарё оқиб чиқарди. Ҳазрат бу баҳаво жойга гўзал иморатлар солиш, улкан боғ барпо этишини тайинлайди. Боқقا ўзи Тахтиқорача деб ном кўйди.

Соҳибқирон иҳтиёрида 32 минг жангиси бор эди, Қандаҳорда 30 минг жангиси турарди, амирзода Рустамга ҳам 30 минг навқар бериб, Кашмир орқали Лоҳурга жўнатди. Қўшиннинг жами сони 92 минг экани, 92 рақами абжад ҳисоби бўйича «Мұхаммад» сўзига тўғри келиши ҳазратга хайрли туюди.

Соҳибқирон бошлиқ қўшиннинг марказий қисми (ғўл) Амудан ўтиб, Хулм, Фазни, Саманган, Бағлонни орта қолдириб, Андаробга тушди. Бу ернинг аҳли ҳазратга пешвоз чиқиб, қоралибоси катур (уруг номи) коғирларидан шикоят қилишиб. Улар мусулмонларни талаб, асир олиб, эркакларни ўлдириб, кўп азоб берарди. Соҳибқирон қароқчилар изидан тушди, дengiz сатҳидан 3 850 метр баландликдаги Хован деган жойга чиқдилар, унда бир бузук қўрғон бор эди, уни таъмирлаб, яна иморатлар солдилар. Ундан тепада Каптархона деган тог бор эди, арпа пишар маҳалида ҳам қалин қор билан қопланган эди. Отларни кигизлар, жулларини тўшаб қор устидан ўтказдилар, пастга тушишда арқонлардан фойдаландилар. Соҳибқирон от ўтолмайдиган ерлардан пиёда юрди, албатта, бироқ қийинчилик туғидирди, бироқ Яратган шундай куч ато этди. Ўн беш чоқли одам тоғдан қулағ шаҳид бўлди, отлардан фақат иккита қолди. Чўққилар орасида бир қавм бор экан, тилини њеч ким тушунмайди, кийим кийишни билмайди, бошлигини «ғудо», «ғудошув» деб атайди, шуларни ҳам мусулмонликка киритдилар.

Қоралибослар тутқич бермас эди, уларни бир дарада учратдилар. Ко-

фиirlар болта ва метинлар билан уришдилар, кўплари қурбон бўлди, қолганлари қочди. Уларнинг ўйларига ўт қўйилди, томорқалари бузид ташланди. Бу голибона юриш 800 йил, рамазон (1398 йил, май-июнь) ойида амалга оширилди. Мағрур тоғлар салтанатида бундай фатху зафарга Искандар Зулқарнайн ҳам эриша олмаган эди, деб ёзди тарихчи. Бу воқеаларни халқ ўқиб билсин, деб тошларга нақш қилдилар.

Тоғлар ичида 18 кунлик сафардан қайтиб, Соҳибқирон шаҳзода Шоҳруҳга Ҳуросонга кетишга рухсат берди, яхши насиҳатлар қилиб, қучоклаб, юзидан ўпиб хайрлашиди.

Ҳиндикуш тоғларини ортда қолдириб, Кобулга йўл олдилар. Борон жилғасига етганда шифобаҳш сувга дуч келишибди, ҳазратда бу сувни яқиндаги қалъага бошлаб бориши фикри туғилди ва аскарларга фармон бериб, ариқ қаздирди, узунлиги беш йиғоч (35 км), унга Моҳигир суви деб от кўйдилар. Ариқ битгач, Кобулга кириб бордилар.

Кобул яқинидаги Дурин мурғзорига қўнган Соҳибқирон ўрдусига Даҳти Қипчоқдан Темур Қутлуғ Ўғлон (уни Тўхтамишнинг ўрнига тайинлаган эди) ва Идиқунинг, Жетадан эса Хизрхўжанинг элчилари ташриф буоришиб, ўз валинеъматларининг садоқатларини изҳор этишибди. Элчилар тантанали кутиб олинди, мулокотлардан сўнг уларга қайтишга рухсат берилди.

Малика Сароймулхоним ва Соҳибқироннинг суюкли набираси шаҳзода Улугбек ҳам сафарда бирга эди. Ҳазрат уларга Ҳиндистон ажойиботларини кўрсатишни ният қилганди, бироқ иссиқ ҳаво ёмон таъсир этди. Шунинг учун улар ҳам Самарқандга қайтадиган бўлишиди.

Кобулда Ҳиндистон ҳудудларига бўлажак юришга обдан тайёргарлик кўрилди. Форсда бўлган Сарибуғанинг ўғли Шайх Нуриддин катта ўлжа билан келиб қолди, унинг келтирганларини уч кечакундуз рўйхат қилдилар.

Эрёб қалъасини эгаллаб олган каркан қабиласининг бошлиги дастлаб муроса қилди, бузилган жойлар 14 кунда тикиланди. Бироқ Соҳибқирон ташриф буоргандага (31 август) камондан ўқ отиб, суюқсад уюштириди. Қалъа мусахар қилинди, эрёб назоратга олинди, йўллар эмин бўлди.

Эртаси Шанузонга етдилар, Соҳибқирон Халил Сultonнинг иқтидорини синаш ва камолга етказиши ►►

ФАТХИ

учун бир лак аскар билан Қапчигай йўлидан Бонну (хозирги Покистоннинг Бонну шахри)га юборди.

Нагар шахрида Сулаймоншоҳ қурилиш олиб бораётган эди, уни бориб кўрди, Пурниён таслим бўлмаганди, босим ишлатишга тўғри келди.

20 сентябрда Синддарёси қирғокла-рига, бундан 176 йил 310 кун олдин Султон Жалолиддин Хоразмшоҳ Чингизхон қўшини билан муросасиз жанг қилиб, дарёдан ўтиб кетган жойга етиб боради ва ўша манзилга чодири-ни тикиради. Албатта, бу пайтдаги Соҳибқироннинг ҳолати юзасидан фолбинлик қилиш қийин, бироқ ҳаз-рат ўша суронли кунларни эслагани, қондоши Жалолиддин душманга ўз ғурурими қай тарзда намоён қилганини хаёлдан ўтказгани шубҳасиз. Соҳибқирон айнан ўша жойда кўпrik қуришга амр этиади. Кўпrik икки кунда тайёр бўлади.

Ҳазрат, баъзи элчилар келган эди, уларнинг киришига ижозат берди. Жумладан, Макка ва Мадинадан сай-йид Мухаммад Маданий Ҳарамайн Ша-рифайндан саломлар келтириб, ул ер-ларда Соҳибқиронни кутаётгандарни билдириди. Кашмирдан келган элчи эса Искандаршоҳнинг тобелигини етказди.

Тўрт кундан сўнг кўпrikдан на-риги қирғокقا ўтилар. Бу жойлар, Жалолиддин жон сақлаб қолган ер-лар, Жалолий чўли деб аталар экан. Соҳибқирон Шайх Нуриддин ва Шоҳ-маликни теварак-атроф назоратига юборди. 5 октябрда Жамула ва Чиноба дарёлари қўшилган Ҳавели шахрига етиб, дарёга кўпrik боғладилар, ҳали бирон киши буни эпломаганди. Таламба қалъаси омонлик тилади, Соҳибқирон уларга илтифот кўрсатди. Хинdlar мустаҳкам кўриклигага келган Ҳавели шахрига етиб, Соҳибқироннинг шағарига кетди. Набира ҳазратнинг шағарифига катта тўй берди, Соҳибқирон эса унга 30 минг от (Пирмуҳаммад лашкари-нинг отлари пашакаал – «Бобурнома»да қайд этилишича, Ҳиндистонда жорий бўлган 3 фаслнинг бири, 4 ой серёмгир, дўл бўладиган даврда сув тошқинидан нобуд бўлганди) инъом қилди.

Зафарнишон лашкар энди кофири-лар юрти Ҳиндистонда от сурарди.

Йўлдаги қалъалар, шаҳарлар Турон-замин лашкарига турлича муносабатда бўларди, баъзилари кўл қовуштириб чиқар, айримлари чираниб қаршилик кўрсатарди, барибир, унақада ҳам, бунақада ҳам таслим бўларди.

Батнир (Битнир, Байтнур) қалъаси жуда мустаҳкам бўлиб, у габрлар қўлида эди ва атрофдаги Дайбалпур, Ажудан ва бошқа ерлардан кўплаб қочганлар ҳам шу ерга бош сукқанди. Соҳибқирон 6 ноябрда Ажуданга кириб, сидку эътиқод билан шайх Фарид Шакарганжнинг мозорини тавоф қилди, авлиёнинг руҳидан мадад тилаб, назр-ниёзлар ҳадия этди. Эртасига Соҳибқироннинг бирлашган қўшинла-ри ҳарбий ҳаракатларни бошладилар. Қалъа фатҳи беш кунга чўзилди, олдин қаршилик қилишди, кейин муроса, яна қаршилик – охири барчаси ер билан тенг қилинди.

Ибн Арабшоҳ «Темур қанчадан-қанча даҳо ва хуфиёна фикру заковатга эга эди!» деб ўзининг истехзоли эътирофини изҳор этар экан, «Қачонки, у ўз қўшини билан ҳинdlar мамлакатига отланганда, баланд бир қалъага етиб бордики...» деб бир ҳикоя келтиради. Қалъани эгаллашда аскарлар етарли жуярт кўрсатмайдилар, бунинг устига Муҳаммад қовчин орқали Соҳибқирон-дан ундан воз кечиши сўрайдилар. Қовчиннинг гапини эшишиб «Темур эътибор қилмади ва жавоб ҳам, рад ҳам этмади, балки Ҳиромалик деган манзари қабих, хунук ҳолатда бўлган бир кимсани чақиришиб келтириди. У сассиқ терли, юзи қоракуядек, қозон-товорқ ювувчидан ҳам ифлос, бадбўй ҳидли... эди». Ҳуллас, Темур ана шу тасқаранинг кийимларини Муҳаммад қовчинга кийдириди ва бутун бойлигини унга ҳатлаб беради. Қовчинни эса ҳаммадан ажратиб, бадарга қилиб юборади.

Сарасати, Фатҳобод, Амура жанг билан 4 кунда олинди. Йўлтўсар жатларни бартараф қилиб, Сомона шахрига бориб етганларида ноябр охирлаб қолган эди. Шу ерда ҳудудларда тарқаб кетган амирзодалар Рустам, Халил Султон, Султон Ҳусайн, амир ва беклар бирин-кетин тўпландилар. Соҳибқирон ҳамма лашкарларини жам қилди ва декабр бошида Дехли томон йўлга чикдилар. Қўшин бошдан-охир олти йиғоч (40–45 км) йўлни тутиб борар эди.

Кофиirlар қўлидаги Кайтал, Асанда, Панипат, Жаҳоннамой, Луни қалъа ва шаҳарлари тобе этилиб, Дехлига яқинлашдилар.

13 декабря Соҳибқирон барча шаҳзода ва амирларни қошига чорлади, уларга жанг олдидан ёқимли сўзлар айтиб, кўнгилларини хушнуд этди. Тарихчи ёзадики, шу машваратда нуфузли беклардан Жаҳоншоҳ ва бошқалар Соҳибқиронга фикр билдириб, йўлда кўплаб асирлар олингани, улар қўшин билан биргалиги, пойтахтга ҳужумга киришиб кетилса, улар ҳам ичкаридан бosh кўтариши мумкинлигини маълум қилдилар. Шундан кейин Дехли муҳорабасига киришишдан олдин ихтиёрларида бўлган асирларни зарарсизлантиридилар. Бу қай тарзда олиб борилгани номаълум. Баъзи манбаларда таъкидланган усул – ёппасига қириб ташлашини мантиқан ҳам, табиий тарзда ҳам оқлайдиган далиллар топилмаган: саркарда сифатида Амир Темур асирлар жонли меҳнат қуроллари эканини яхши тушунарди ва бу бойлики йўқ қилиб ташламасди. Шунингдек, бу ҳудудларда шунчада одам бир йўла дафн этилган жой то-пилмаган...

Ғиёсiddин Али ўз «Рўзнома»сида Ҳиндистон юришини иншо этар экан, имкон даражасида манзарани тўлиқ гавдалантиришга интилади. Баъзи кичик унсурларни ҳам назаридан қочирмайди, қалъалар тасхирини

бутун тафсилотлари билан кўрсатади. Воқеаларни кунма-кун баён этиб боради. Шу жиҳатдан унинг бу асари қимматли манбадир. Жумладан, Дехли муҳорабаси тасвирига киришар экан, бу мустаҳкам шаҳарни эгаллашга энг тажрибали лашкарбошиларнинг ҳам кўзи етмагани, ҳатто машҳур мунажжимлар – Мавлонои аъзам Ҳўжафазл, Жалолиддин Кеший, Абдулжаббор, Нуъмониддин Хоразмий ҳам бу ишнинг охирида иқбол кўрмаётгандарни изҳор қилгандарини қайд этиади. Факат Соҳибқироннинг қатъийлиги ва журъати билангина Дехли фатҳига киришилди.

12 декабря Султон Маҳмуд, Маллухон ва ҳинdlar сардорлари ўн минг отлик, кирк минг пиёда, бир юз йигрма фил билан ясол тортиб турдилар. Филларга жайбалар кийдирилган, устига таҳт ўрнатиб, 5-6 ёй отувчилар жойлашиб олган эди. Умрида бунақасини кўрмаган Темурбекнинг энг совуққон навкарлари ҳам ҳаяжонланиб қолди. Бироқ Соҳибқирон заковати ҳар қандай жумбоқнинг ечи-мини топишга қодир эди. У темирдан асоси уч бурчак шаклидаги минглаб тиканли михлар тайёрлашни буюрди. Бу тиканлар пиёдаларга тарқатилиб, уларга жанг вақти филлар оёғи остига ташлаш топширилди. Айтишларича, у ерларда тяляр бўлмас ва филлар тялярдан қўрқар экан. Шу сабабли беш юзта ҳуркович тя топиб келдилар ва уларнинг устига мойга бўктирилган ҳашаклар боғлаб қўйдилар.

Соҳибқирон баландроқ ерга чиқди-да, икки ракаат намоз ўқиб, Оллоҳдан нусрат ва зафар тилади. Намозни тугатиб, фўлда турганлардан ҳировулга мадад юборди. Ҳудди шуни кутиб турган илғор қисм ҳазратнинг топқирлигига қойил қолиб, кўтарикилик билан жангга кирди. Амирзода Пирмуҳаммад бир филни яралади. Муҳораба айни қизиган пайтда филлар темир тиканларга дуч келдилар. Оёғидаги оғриқдан жони чиқкан баҳайбат маҳлуқлар изига бурилиб, ўз эгаларини босиб-янчиб кетдилар. Шу пайт тялярнинг устларидаги ҳашакларга ўт ёқиб, филлар устига кўйиб юбордилар. Баттар қиёмат кўпди. Шунақа ола-тасир билан ҳинdlar аскарлари чекинди. Шу жангда Халил Султон бир филни сигирдек олдига солиб ҳайдаб, Соҳибқирон қошига келтирилган экан.

Султон Маҳмудхон Ҳавдарон дарвозасидан, Маллухон Барака дарвозасидан чиқиб қочди. Уларни чангальзорларда узоқ қувлаб бордилар. Соҳибқирон зафар билан Дехлига кирди. Кўплаб ўлжа ва асирлар тушди. Филларни шаҳзодаларга улаштириди. Бештасини Ҳиротга, иккитасини Табризга, Шероз, Озарбайжон ва Ширвонга биттадан юборди. Кўпларини Самарқандга ҳайдаб кетдилар, улар улуғ қурилишларда «кран» вазифасини бажардилар. Саройда асир тушган аёлларнинг бошдан оёғи тилла тақинчоқ эди. Ферузшоҳ жуда маҳобатли жоме масжиди қурган эди, Соҳибқирон ҳам шундай масjid қуришни кўнглига тутиб қўйди ва тоштарошларни Самарқандга жўнатишни буюрди.

Соҳибқирон ўн беш кун Дехлида бўлди. 1399 йил 1 январда Ферузбоддаги масжидда икки ракаат намоз ўқиб, йўлга тушдилар. Бу Соҳибқироннинг Ҳиндистон сафари поёнига етгани аломати эди.

Дехлидан йўлга тушилгач, зафарнишон лашкарни Кубла, Вазиробод, Ганг шаҳар хокимлари совға-саломлар билан кутиб олди. Мират (Мирт) қалъасида Илес Авғоний эса «Бу қалъани Тармашир ҳам ололмаган» деб, Темурни писанд қилмади. Шундай ҳукм бўлди, ҳамма лаҳм қазишига киришиб кетди. Ҳадемай Сарой деган навкар қалъа кунгурасида пайдо бўлди. Мират бир кунга ҳам дош беролмай, таслим бўлди.

10 январда Ганг дарёси бўйлаб юрдилар, бирор кечик топиб, нариги қирғокқа ўтмоқчи эдилар. Қўшин майданда гурухларга бўлиниб, ҳаракат қиларди. Соҳибқироннинг қўлида қаттиқ оғриқ пайдо бўлди, табиблар муолажа қилиб турар эдилар. Дарёдан ҳинdlar кемалар билан қочиб келаётгани хабар қилинди. Соҳибқирон жанг иштиёқида оғриқни ҳам унтиб, отланганча дарё ёқасига келди. Баҳодирлар наҳангдек олишиб, кемаларни асир олдилар.

Ҳазрат 12 январда Гангдан ўтди. Шу кун озчиликдан фойдаланиб, Маликшайх деган навкар ўлжа талашиб, исён қилиди. Соҳибқирон ўзи ўқ билан қорнига уриб, бошига қилич чопиб, отидан йиқитиб олди. Лашкар ичидаги навкарнинг хиёнати Темурбекни изтиробга солди. У бегоналар орасида ўзини ёлғиз сезди, уч кун олдин тоғ даралари бўйлаб кетган набираси Пирмуҳаммадни ва куёви Сулеймоншоҳни эслаб ичиқди. «Улар тезроқ етиб келсалар эди», деб турди. Ниятнинг холислигини қарангки, шу кун намоздигар пайтида улар етиб келди.

Кубла дарасида сигир шаклидаги бир улкан тош бор эди ва ҳинdlar уни тавоф қиласи эди. Ганг дарёси шу ердан бошланар, габрлар бир йиллик йўлдан келип ҳам топинар, марҳумларининг кулларини шу жойда сувга ташлардилар. Бу мұқаддас ерга унча-бунча одам бора олмас эди. Фотиҳлардан факат Султон Маҳмуд бора олган эди. Соҳибқирон шу томонга юрди, лашкар сурон солиб, кофиirlар устига бордилар. Барча қўрқиб қочди, сонсиз бойлик ўлжа тушди.

Сувалак тоғи таралар, баланд чўққилар, қалин ўрмонлардан иборат эди. Чангальзорлари Мозондарондан ҳам қалин, маймун кўп эди. Соҳибқирон 18 январда шу жойларга қадам қўйди ва ўзини бехавотир хисоблаб ўтирган Баҳрозд, Ратан сингари кофиirlарни босиб, 23 февралгача Карака тоғи оралиғида етти улкан қалъани мусаххар қилиди. Шайхун қалъаси мусулмонлар қўлида эди, унга иноятлар кўрсатди.

Байла, Манур, Лаҳовар ахлига ҳам мусулмончилик шарти ўринлатилди (мусулмончиликни қабул қилганликнинг белгиларидан бири – мол гўшти ейиш бўлган). Март ойининг бошларида Табриздан Мироншоҳнинг, Форсдан Пирмуҳаммад Умаршайхнинг элчилари келиб, шаҳзодаларнинг тинч-омонлик хабарини етказди.

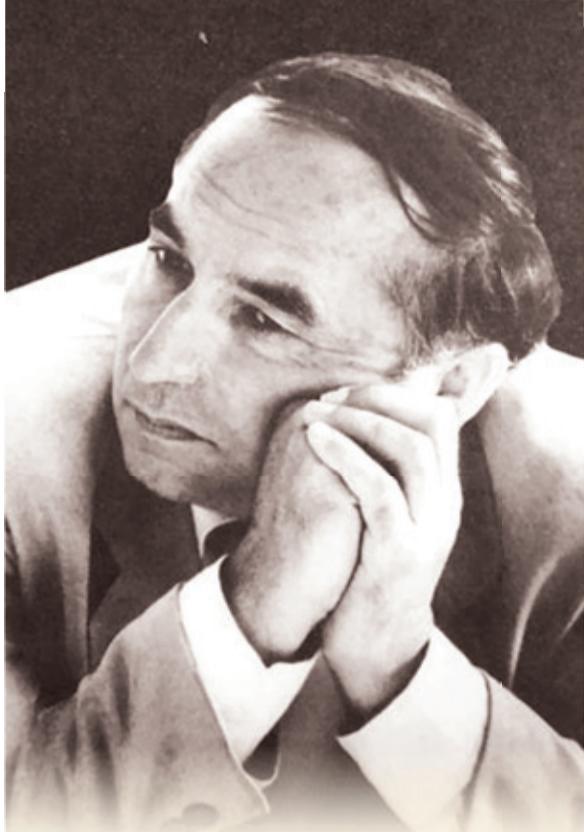
5 марта Самарқандга сафар тугаганлиги ҳақида хабар юборилади. Соҳибқирон ўзига ҳамроҳлик қилган ҳинdistonлик шоҳларга, қўшиннинг баронфор ва жавонгор бекларига, туман бекларига, қўшин бекларига уйларига боришга руҳсат беради.

Дехлидан йўлга чиққанларининг саксон тўққизинчи куни – 29 марта да Жайҳундан ўтди. Қирғоқда Самарқанддан келган мөҳмонлар – Сароймулхоним, Тўкалхоним, Туман оқа, Мирзо Улуғбек, Иброҳим Султон, Бегисултон кутиб туришарди. Учрашув жуда қувончли бўлди, сочиқилар сочиқиди, дарё бўйи кумуш ва олтин тангаларга тўлиб кетди. Кейинроқ Ҳиротдан Шоҳрӯҳ, Самарқанддан Умар Мирзо (Темурбек уни пойтахтга тайинлаб кетган эди, ишларидан хурсанд бўлди) ҳам Соҳибқирон хузвурига келдилар.

Кешда ўн беш кун тўхтаб, зиёрат ва тўйлар қилиб, 28 апрелда тантана билан Самарқандга кириб боришиди. Изма-из филлар ҳам етиб келди, уларни умрида кўрмаган одамлар роса ҳайрон бўлдилар.

Соҳибқирон Амир Темурнинг таржима ҳолига бағишлиланган «Буюк ҳаёт баёни» китобидан

Mutolaa zavqi

– Opajon, siz ona tili va adabiyoti fani bo'yicha o'qiyisiz-a?

– Ha, nega so'rayapsan?

– Menga bir she'r juda yoqib qoldi. Biz bu she'rni maktabda yodladik, o'sha she'r muallifining boshqa she'rlariga ham qiziqib qoldim.

– Qaysi she'r ekan, menga aytib ber-chi?

– Hayqiraman,

Tog'lar bag'ridan

Gumburlagan sado keladi,

Ona Yerning otash qaridan

"O'g'ilim" degan nido keladi.

– Erkin Vohidov she'rlariga qiziqib qolibsan-da?

– Ha, ha, menga aynan shu shoirning she'rlari kerak.

Qizaloqning ko'zlaridagi shoirga bo'lgan muhabbat meni lol qoldirdi. U "Nido" dostonini shunday ishtiyoyq bilan o'qidiki, xuddi she'r bilan birga yashayotgandek...

"Nido" dostonining necha yillardan keyin ham urush ko'rmagan avlod qalbidan joy olishining o'ziga yarasha sirlari bor, menimcha. Buni Erkin Vohidovning quyidagi so'zlari orqali bilib olishimiz mumkin:

– Mening tengdosh ijodkor do'stim!
Yurtimiz boshiga qora kunlar kelganda
sen bilan biz bola edik. Biz alifbo kitobi
yonida informbyuro xabarlarini o'qib
savod chiqarganmiz, otalarimizdan
kelgan uchburchak maktublarni tatalab
xat taniganmiz. Bizning maktabda tutgan
husnixat daftarlарimizda ko'zyoshlarimizning
izi qolgan.

Dunyoni urush davrida tanigan, buyuk hasratlar bilan ulg'aygan shoirning qog'ozga quyilgan betakror bu asari shuning uchun ham barcha davr kishilari qalbini larzaga soladi.

Shoirning shunday she'rlari borki, ular xalqqa o'z qadrini anglash uchun yo'l ko'rsatadi. "O'zbek Navoiyni o'qimay qo'ysa..." nomli she'rida ana shunday kuyunchaklikni his qilasiz:

O'zbek Navoiyni o'qimay qo'ysa,
Oltin boshning kalla bo'lgani shudir.
Bedil qolib, Demyan Bedniyini suysa,
Qora sochning malla bo'lgani shudir.
O'zbek Navoiyni o'qimay qo'ysa,
Dod demoqqa palla bo'lgani shudir.
Ma'rifatdan ayri, o'ynasa, kulsa,
Aza chog'i yalla bo'lgani shudir.
O'zbek Navoiyni o'qimay qo'ysa,
Aldangani, alla bo'lgani shudir.
Yulg'ich aziz bo'lib, bilgich xor bo'lsa,
Paytavaning salla bo'lgani shudir.
El komil bo'limasa, yurt emas ulug',
Beqadr mahalla bo'lgani shudir.

TILI YO'Q, SHOIRI YO'Q XALQNI XALQ DEB BO'LADIMI?

*Qalb to'la nur xalqning rizqi ham to'lig'
Ombor to'la g'alla bo'lgani shudir.
O'zbek o'zligini anglasa bekam,
Uning "Barakalla" bo'lgani shudir.
Olamga Navoiy nasliman degan
Ovozi baralla bo'lgani shudir.*

Tongda Quyoshning hayotbaxsh nurlarini ko'rganimizda qalbimizga beixtiyor iliq tuyg'ular sizib kiradi. Nurlar, mayin shabboda, yashillik ko'zlarimizni quvontiradi. Kimlardir bu manzaradan hayratlanib, buyuk asar yaratса, kimlardir beixtiyor bilganini pichirlaydi. Ana shunday she'rlardan biri "Tong lavhasi"dir:

*Ufqlarga qo'yib gulasta,
Tog' ortidan ko'tardi-da bosh,
Pastga boqdi cho'qqidan asta
Oltin qalam tutgan bir naqqosh.*

Barcha shoirlarning o'z tili haqida aytgan fikrlari, bajargan ishlari va yozgan she'rlari bo'ladi. Erkin Vohidov ham o'z ijodida ona tilini hayot-mamot darajasida balandlarga ko'tardi. Til uchun kuyib yondi. Uni "Ruhimiz ehtiyoji" deb atadi.

– Gap ona tilimiz hayot-mamoti ustida borayotir. Biz yozuvchilar, shoirlar ayniqsa, kuyib bong urishimiz lozim. Chunki biz kelajak dastyorlarimiz.

Til unutildi, xalq yodi unutildi, demakdir. Tili yo'q, shoiri yo'q xalqni xalq deb bo'ladimi? – deydi shoir kyununib.

Ona tilim o'lmaydi

*Notiq dedi:
"Taqdir shul,
Bu jahoni yroda.
Tillar yo'qolur butkul,
Bir til qolur dunyoda".
"Ey voiz, pastga tushgin,
Bu gap chiqdi qayerdan!"
Navoiy bilan Pushkin
Turib keldi qabrdan.
Kim darg'azab,
Kim hayron.*

*Chiqib keldilar qator:
Dante, Shiller va Bayron
Firdavsiy, Balzak, Tagor.
"Va'zingni qo'y, birodar,
Sen aytganing bo'lmaydi".
Barcha dedi barobar:
"Ona tilim o'lmaydi".*

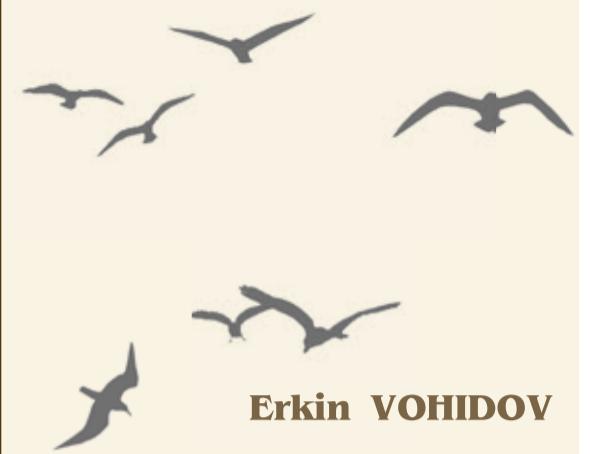
Shunday asarlar bo'ladiki qisqa va aytilmochi bo'lgan fikrni to'la qamrab oladi. Ana shular ilhom mahsulidir.

Erkin Vohidovga shunday savol berishgan ekan:

– Ilhomsiz ham asar yozish mumkinmi?
– Mumkin, lekin bu juda og'ir mehnat – yozish ham, uni o'qish ham.

*She'rnинг o'zi to'rt satr,
To'rt ajoyib zo'r satr.
Shoir odam o'zini
To'rt satrda ko'rsatur.*

Har bir davrning tanlagan shoirlari bo'ladi. Erkin Vohidov xalqchilligi, samimiyligi, adabiyot va millat soddaligini o'z she'rlariga singdira olganligi bilan ajralib turuvchi shoir edi. Uning birgina "O'zbegim"

Erkin VOHIDOV

QALB SHUNDAY UMMONKI

*Qalb shunday ummonki,
uning bag'rida,
Daxshatli dolg'alar silsilasi bor.
Qalb shunday zaminki, otash qa'rida,
Vulqonlar otguvchi zilzilasi bor.*

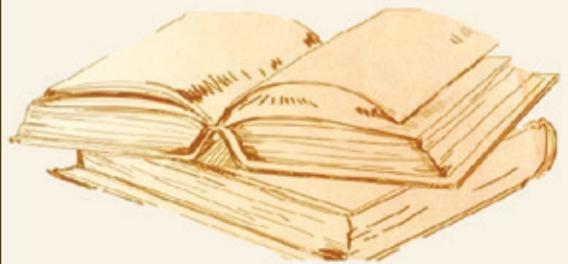
*U bir sayyoradir, yerdek shafaqqun,
U bir olamdirki, bilmas nihoya.
Uni mehvarida chiqarmoq uchun,
Atom jangi emas, bir so'z kifoya.*

SADOQAT

*Keksa qayrag'ochning
Ildizin ochib,
Tortdilar qo'sh arqon solib belidan.
Lekin u tuproqqa panjasin sanchib,
Sira qo'zg'almasdi
Ungan yeridan...*

*Nihoyat, gurs etib yerga quladi,
Butab, so'ng ko'tarib ketdilar, biroq -
U o'z panjasida olib jo'nadi
Yashagan yeridan
Bir siqim tuproq.*

qasidasi millat madhiyasiga aylangani ham fikrimizni isbotlaydi. Vaqtlar o'tgani sari millat o'z qalbiga yaqin shoirlarni yuksaklarga ko'taradi, she'rlari bilan singishib ketadi. Shu ma'noda o'zbeklar va O'zbekiston haqida gapirilganda, beixtiyor Erkin Vohidov siyomisi, uning she'rlari yodimizda gavdalananadi.

Posbonga aytar so'zim

СУҲБАТДОШ ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ:

Зуҳриддин ИСОМИДДИНОВ, филология фанлари номзоди, адабиётшунос.

1953 йилда Андижоннинг Матъмуробод қишлоғида туғилиб, Ўшда улгайган. ТошДУ (ҳозирги Ўзбекистон Миллий университети)нинг журналистика факультетидаги ўқиган. Ўзбекистон Фанлар академиясининг Тил ва адабиёт институтидаги илмий ходим, Ташқи ишлар вазирлигига биринчи котиб, Миллий кутубхона ва Миллий китоб палатасида директор вазифаларида ишлаган. «Ўзбекистон – Қирғизистон» дўстлик жамияти раҳбари. Ўзбекистон ва Қирғизистон Ёзувчилар уюшмалари аъзоси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими.

«Туркӣ эпос ва таржима», «Она юртим – Қирғизистон, Ўш...», «Шавқи наво», «Билмаганларимиз тўғрисида билгандаримиз», «Сўз қисмати» сингари кўпгина китоблари, «Тўқтағул шеърлари», «Манас» эпоси каби бир талай таржималари босилиб чиқсан.

БАЙРОҚ, ОТ...

– Нима деб ўйлайсиз, байроқ қандай пайдо бўлган, унинг вазифаси нимадан иборат?

– Байроқ, герб, эполет кабиларни ўрганадиган геральдика деган фан тармоғи бор. Афсуски, камина бу соҳадан бехабар. Шунинг учун билгандарим тахмин ё тусмол даражасида бўлса, ажабланманг.

Менимча, байроқ – жанг асносида қўшин паронканда бўлмаслиги, бир жойга тўпланиб савашиш эҳтиёжи туфайли пайдо бўлган. Чунки ана шунда талафот кам бўлиши тажрибада кўрилган. Вақтлар ўтиб, бир жангчи наизасининг учига ёрқин рангбири бирон матони илиб, баланд кўтариб турган навкарлар ўша мато теварагида тўпланиб жанг қилишган. Подшоҳ ёки лашкарбоши, албатта, байроқ тагида турган. Ана шунда жангчилар буйруқларни эшитиб, ҳужум қилган ёки ҳимояга ўтган... Эътибор қилсангиз, ҳатто ҳозир – XXI асрда ҳам байроқ наизага илинади, унинг тепасида наиззининг учли тифи бор.

– Нега ҳарбийлар саф бўлиб, шахдам қадам ташлаб, қўшиқ айтишади? Қўшиқ қандай кучга эга?

– Ҳолдан тойган, аброр ҳолдаги қўшин шахдам қадам ташлай олмайди, судралиб йўл босади, қўшиқ айтиш қаёқда? Дадил қадам ташлаш уларнинг куч-кувватга тўла эканини кўрсатади. Рақиблар кўрсинг учун ҳарбийлар шахдам қадам босишга ўргатилади.

Қўшиқ ҳам шу вазифани бажаради. Аммо ғанимлар учун эмас, аввало ўзлари учун. Биргалишиб қўшиқ айтиш одамларни жипслаштиради, жанговар қиласди. Галабага ишончини орттиради. Чунки қўшиқ – сўз, оҳангга солиб айтилган сўздир. Сўзда сеҳр бор, деган куръоний калимани эса ҳаммамиз эшитганимиз. Яна, айтаверсам... қўшиқ одамга дам беради. Оғир жанглардан кейин қўшиқ айтиб, қўшиқ эшитиб, жангчилар ўз аҳволи руҳиясини тузатган, кўнглига ором олган.

– Илгари нега ноғора садолари остида жангга кирилган?

– Ноғора, карнай... булар жанговар чолғулар асли. Жангга ҳеч ким дутор чертиб, най чалиб кирмайди. Аскарлар рухини кўтариш, ёв юрагига ғулгула солиш, қўрқитиш учун ноғора, довул, бурғу, карнай каби асбоблар чалинган. Ҳозирги ҳарбий оркестрлар – ўша даврларнинг дувара-клари.

– Биласиз, ҳарбийлар сафда юришганда «бир, икки, уч» деб саналади. Шу ҳақда ўйлаб кўрганмисиз?

– Кўпчилик бўлиб бирон ишга ҳаракат қилинаётганда бирлик, баҳамжихат бўлиш, бир маромни талаб этади. Йўқса, натижа бўлмайди. У-ку, ҳарбий соҳада экан, ҳатто мачитдаги ибодат чогида ҳам қавмлар имомнинг сўзи билан саждага бош кўйиб, унинг даъвати билан бош кўтаради. Қолаверса, ҳарбийлар сафланиб юрганида «бир, икки, уч» дея, қайси оёқни кўйиб қадам ташлашнинг, бурилишнинг ва ҳоказоларнинг тартиби кўрсатилиди. Бунда эса маром – ритм бор. Ана шу ритмсиз ҳеч қаерда тартиб ва гўзаллик бўлмайди. Ҳаттоқи шеър ҳам ритмсиз жўн сўзлар қурамасига айланиб қолади.

– Биласиз, отни йигитнинг қаноти, дейишиди. Тарихдан маълумки, от мингандар жанг тақдирини ҳал қилган. Ҳеч отда сайр қилганмисиз, у қандай қудратли кучга эга?

ВА

ФАЗАЛ ҲАҚИДА

шахсан ўзи жанг қилган. Навоийнинг ўзи шахсан жангга кириб, хоин Ёдгор мирзони тутиб, ҳибс қилганини биласиз-ку. Бобур мирзони-ку, айтмай қўяқолайлик. Ҳарбийларнинг мавқеи паастаса, мамлакатнинг тақдиди таҳликали бўлиб қолади.

– Фазал мулкининг сultonни ҳарб борасида фазал ёзганми?

– Бундан хабарим йўқ. Илло, мен ўзимни Навоийшунос санамайман. Ихлос бошқа, ихтисослик бошқа. Бир муҳлис сифатида эса Алишер Навоийнинг бутун ғазалиёти аввал-охир ҳақиқий ишқ мавзуида, деб биламан. Ҳатто бирон муносабат билан ёзган ғазаллари ҳам тасаввифий маънодан холи эмас. Шундай бўлгач, Навоийнинг ҳарб ҳақида маҳсус ғазал ёзиши мумкинмискин? Тўғри, шоирнинг йигирма жилдик «Тўла асарлар тўплами»да «Рисола тир андохтан» (Камон отиш қоидалари) деган бир асар берилган. Аммо уни Навоий ёзгани тахмин эмиш.

Ва ниҳоят, ҳатто ёр васф этилаётган бўлса ҳам, улуғ шоир юзлаб маротаба «камон», «ўқ», «найза», «от», «ханжар» каби ҳарбий калималарни қўллагани ҳам бор гап.

– Адабиёт ҳарбийларга нима беради?

– Бошқаларга нима берса, ҳарбийларга ҳам шуни. Адабиётга ошно ҳарбий кўнгил кўзи очилган одамга айланади, шунчаки қасамёд қилгани учун эмас, ватанпарвар бўлгани учун хизмат қиласди Ватанга. Ҳар бир воқеа-ходисага унинг моҳиятидан келиб чиқиб, баҳо беради. Фақат буйруқни бажариш билан бунинг орасида фарқ катта.

Гапимни тушунтириш учун бир мисол келтирсан, нима дейсиз? Бизга дорилғунунда ҳарбий иш бўйича дарс берган бир муаллим бўларди. У ҳар хил марказдаги қурол-яроғларнинг тузилишини ўргатар эди. Тўртинчи курсни тамомлаб, икки ойлик ҳарбий машқ учун Туркманистоннинг

Суҳбатдош:
Абдураззоқ ОБРЎЕВ, истеъфодаги подполковник,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

Ildizimiz sari

Сўз йўлида одимлар экансиз, унинг кўча-гузарларда оҳори тўкилмай ётган махзанлари, «пуф-пуф»лаб чангини артиб, ҳикматидан завқ олиб кетадиган дурлари бисёр эканига бот-бот амин бўласиз. Айниқса, қадимиий илдизимиз бўлмиш халқ оғзаки ижоди эпосларида учрайдиган ибора ва сўзларнинг инжа маънолари том-том китоб тартиб бергулик, десак рост бўлар.

Миллат қони бўлмиш сўзларнинг қай бир томидан сизиб оқманг, бир-бираидан сархил ва қадимиий кенгликларга, турфа рангларга, эпикнларга дуч келаверасиз. Улар ўта сероб ва бир-бирига ҳамоҳандир.

Демак, кўнгил сўзойнагимиз орқали кўхна достонларимиз қаъридаги сўз ва ибораларга тийранроқ боқар эканмиз, уларнинг турмушини бугунимиз билан чоғиширамиз, қай маънода ифодалашга уринамиз.

Халқ достонларининг тили самимий ва пишиқ, билъакс латиф ташbihлар кони эканини қаҳрамонлар тилидан янграган бир оғиз сўз билан англай оламиз.

Чунончи, «Юсуф билан Аҳмад» достонида Аҳмаднинг соз чалишга бўлган иштиёқини сиз қандай таърифлар эдингиз? Жилла қурса, «мусиқани севар эди» дейсиз-кўясиз. Аммо асрлар чигиридан ўтган оҳангларнинг товуши бошқача жаранглайди: «Хоразм шаҳриндан Юсуфбек соз билан сұхбатли киши эрди...»

Ёки тўсатдан бирор ноҳуш хабар эшитган кишига нисбатан «ранг-кути

Қулошқондан чиқлаған сўзлар

ўчди», «капалағи учди», «тарвузи қўлтиғидан тушди» ибораларини қўллаймиз. Аммо кўркүвнинг турфа даражаси бор ва ўта қўрқиб кетилган ҳолат «Кунтуғмиш» достонида учрайди: «Тўра (Кунтуғмиш) ўн ийллик ўлиқдан ёмон бўлиб қолди...»

Халқ достонларининг пурмаъно тил ва услуби бизга кўплаб сўз ва ибораларнинг нозик қирраларини, маъно шираларини ҳис қилиш имконини берувчи мукаммал тизимдир. Шундай экан, биз ҳам замонавий қидириув дастурлари каби ундан айрим иштибоҳларнинг маъно-матлабини ҳозирги тилимизга хос жумлалар билан таққослаб, муқоясалаб кўрамиз:

га бўри оралади) бу ўринда «**соҳибтамиз**» – ақл-идрок, фахм-фаросат эгаси, дегани.

Аввало халқ оғзаки ижоди бизга кўпгина сўзларнинг синонимларини, маънодошларини бера олиши билан ҳам қимматлидир. Биргина «яхши» сўзини достонларда биз билмаган уч-тўрт маънодошларига кўзимиз тушади. Бех, авло каби сўзлар шулар жумласидан (Беақл йўлдошдин душмандир беҳроқ. Сендан бой отанинг берган ковуши авло экан-ку?)

Тилимизда «сакрамоқ» феълини кўп ишлатамиз. «Сакраб ўрнидан турди» жумласи қўққисдан, тезда ўрнидан сапчиб туриш маъноларida келади. Достонларда бу сўзларни «сачраб» шакли кўпроқ ишлатилган ва бу гўзалроқ маъно бўёқдорлигига эга:

Бобоҷон, деб сачраб ўрнидан туриб,
Бобо Қамбар кўрди

Аҳмад ўғлонди...

Сўзлашуда «анжом» сўзини кўпинча ускуна, буюм кўринишида қўллаймиз. Достонларда эса бу сўзларни бир-бирига ўхшамайдиган маъно жиҳатларига дуч келасиз:

Ўқиб кўриб, қилсан ўйланинг анжомин... («Юсуф билан Аҳмад»).

Бу ўринда **анжом** – тадорик, тайёргарликни ифодаласа, бошқа ўринларда яроғ-**анжом** (қурол-аслаҳа), тўй-**анжом** (тўйга керак бўладиган нарсалар), от-**анжом** (от буюмлари) каби маъно шаклларини касб этади.

Халқ тилида «**фалончи қуюшқондан чиқди**» мазмунидаги машҳур иборани эшитгансиз. Бир қараашда «ҳаддидан ошмоқ», «издан чиқмоқ» маъноларини англатувчи ушбу жумладаги «қуюшқон» нима эканини ҳамма ҳам билавермайди.

Қуюшқон – эгарнинг олдинга силжимаслиги учун от ёки эшакнинг думи остидан айлантириб, эгарга бирлаштириладиган қайиш. Ана шу қайиш бўшаб қолса эгар ўйнаб қолади ва бу от устидаги йўловчи ёки чавандоз учун ноҳуш ҳолатларни келтириб чиқариши мумкин. Қуюшқоннинг таранг ва маҳкам туриши эгарнинг мустаҳкам ўрнашишини кафолатлади. Иборанинг маъниси ҳам шунда.

Яна бир сўз хусусида. Овчилар томонидан кўп ишлатиладиган «хўрак» сўзи форсчада «**овқат, озиқ, емиш**» маъноларини англатишини биласиз. Бунда сайёд күш ёки ҳайвонни тузоқка илинтириш учун маҳсус тайёрланган емиш (хўрак)дан фойдаланади. «Алпомиши» достонида ушбу сўзларни «**долбой**» шакли учрайди. **Долбой** – овчи қушни кўлга келтириш учун унга кўрсатиладиган гўшт, емиш.

Тортиб келдим қуло
чўлда оҳувой

Долбой келса,

талппинади қарчигай.

«Совға» сўзининг кўплаб синонимлари бор: тухфа, ҳадя, армуғон. Достонларда эса бу сўзларни «пешкаш» шаклини учратасиз. «Ўзбек тилининг изоҳли луғати»да **пешкаш** сўзига «кичикларнинг катталарга совғаси, тухфаси» дега таъриф берилади.

Кел, сенга даламиз,
лоламиз пешкаш,

Гиёҳлар ичидаги аъломиз пешкаш.

(Тўра Сулаймон).

Шунингдек, чумчук халқ достонларида «**сеча**» шаклида ишлатилган: Шум язидлар калласини Сечадайин узмак биздан...

(«Юсуф билан Аҳмад»).

Бир сўз билан айтганда, кундалик ҳаётимиздаги кўплаб сўзларнинг эскича муқобили достонларда ўзига хос тарзда акс этади. Масалан: **байроқ** – алам, туғ шаклида; **байт, шеър** – абёт шаклида; **узук** – нигун, ангуштарин; **теварак-атроф** – атроф-жониб, дегра-дош; **Худо, Тангри** – Бирубор; **ёш, навқирон** – жавон кўринишида ва ҳоказо...

Бундан ташқари, кўпчилик «**зимистон**» сўзини «зим-зиё тун», «коронгилик» деб ўйлади. Аслида унинг лугавий маъноси «қиши», «қаҳратон» дегани.

Фасли навбаҳор ўлди, кетибон зимиstonлар, Дўстлар, ғаниматдур, сайр этинг гулиstonлар. (Фурқат).

Биринчи мисрада зимиston, яъни қиши кетиб, баҳор келганига ургу берилаетганини англасак, сўзларни асл маъноси очилади.

Яна бир ҳаётий мисол. Достонда: «Ногоҳ бир чўнтиқ эшак минган чўри эшагини халалаб, йўргалатиб келиберди...» жумласи учрайди. Изоҳли луғатда чўнтиқ сўзининг «майиб», «жисмоний камчиликка эга бўлган», «тўмтоқ» маънолари келтирилган. «Хала» сўзи эса ёшлигида чорва боқкан кишилар учун яхши таниш. Яъни бу жониворнинг бўйин соҳасидаги ботик нуқта бўлиб, халачўп ёрдамида шу ерга тегинилса жониворнинг ҳаракати тезлашади.

«Тезкорлик», «тез элтувчи» маъноларини англатувчи **чопар** сўзининг **чобуксувор** кўринишидаги муқобили борки, бу сўз, айниқса, мумтоз адабиётимизда кўп учрайди. Бу сўз «тез чопувчи», «илдам» маъноларини англатади.

То тилар **чобуксуворим** кўнгли чавгон ўйнамок. Кўз қаросин ўйнатур ҳар лаҳза ул мардумни кўр. (Навоий).

Қадимда чопарлар хабар ташуви сифатида муҳим роль ўйнаган бўлиб, уларнинг хизмати ҳар жабҳада юкори баҳоланар эди. Улар олиб борган хат-хабар ўша даврларда «**паём**», «**пайғом**» кўринишида ишлатилган (Паёмим Бобо Қамбарга айтурсан... (Юсуф билан Аҳмад)).

Хуллас, биз бепоён бойликлар устида ўтирганимизни тез-тез англаб турамизу, аммо қазилма ишларини олиб боришга навбат келгандага ғайратимиз ариб қолгандек кўринади...

Ўзбек тили тадқики Сўзни севувчи, Сўзга жон баҳш этувчи, шу тилда тили чиқиб, шу элда суяги қотган ҳар бир жўмарднинг муҳим юмушига айлансангина қадам ташлаганимиз сезилади, депсинмасдан олға юра оламиз!

Катта лейтенант
Бобур ЭЛМУРОДОВ,
Қуролли Кучлар академияси
мустакил изланувчи

Islohotlar ijrosi

Қўшинлар мустаҳкамлиги, осойишталик кафолати ҳар қандай шароитда кадрлар салоҳиятига вобаста. Уларнинг бутланиши, интеллекти – Ватан тақдири кадр органлари офицерларининг фаолиятига боғлиқ. Кадрлар захирасини, мактабини яратиш ҳар бир даврнинг бош мақсадларидан бири бўлиб келган. Шу мақсад йўлида Қуролли Кучлар академиясида Мудофаа вазирлиги кадр органлари офицерлари билан услубий йигин ўтказилди.

ТАЖРИБА АЛМАШИШ ЙИГИН ИШТИРОКЧИЛАРИНИНГ бош мақсади

Ҳаммамизга маълумки, жорий йилнинг 13 январида ўтказилган Хавфсизлик кенгашининг кенгайтирилган мажлисида Ўзбекистон Республикаси Президенти, Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони Шавкат Мирзиёев томонидан ҳарбий хизматчиларнинг ижтимоий-хуқуқий ҳимоясини таъминлаш, очик ва адолатли кадрлар сиёсатини юритиш мақсадида кадр органи офицерларига ҳам бир қатор вазифалар белгиланган. Мазкур вазифаларнинг ижросини таъминлаш мақсадида Кадрлар бош бошқармаси офицерларидан иборат ишчи гурухлар тузилиб, жадал суръатда фаолият олиб борилмоқда.

Ушбу ўзгартиришлар билан ҳақиқий профессионал армияни қуриш учун пойдевор яратишга, юқори малакали мутахассисларни ўз лавозимларида сақлаб қолишига, уларнинг ижтимоий ҳимоясини янада кучайтиришга, касбий маҳоратларини доимий равишда ошириб бориш учун мотивация яратишга эришилади.

Шу боис, ҳарбий хизматчиларнинг жанговар руҳини шакллантириш, ўз касбига бўлган қизиқиши ва профессионал маҳоратини ошириш учун мотивация беришни кучайтириш бўйича ишлаб чиқилган Мудофаа вазирлигининг «Малакали устоз», «Жанговар фаолияти учун» ҳамда «Махсус операциялар кучлари» кўкрак нишонлари жорий этилди.

Қўшинларнинг раҳбар лавозимларида хизмат қилаётган офицерларнинг қўшинларни стратегик ва узлуксиз бошқаруви маҳоратини ошириш, фикрлаш доирасини кенгайтириш, ҳарбий-сиёсий вазиятни тизимли таҳлил эта олиш қобилияtlарини ривожлантириш мақсадида ўтган йилда ушбу тоифадаги офицерлар Давлат бошқаруви академиясининг 10 кунлик курсларида ўқитилди. Келгуси йилларда ҳам ушбу ижобий анъанани давом эттириш режалаштирилган.

2021 йил давомида кадр органлари офицерларини тайёрлаш ва малакасини оширишга алоҳида эътибор қаратган ҳолда замонавий кадрлар сиёсатини юритиш, персонални бошқариш, тизимли таҳлил ва мантиқий фикрлаш доирасини кенгайтириш бўйича курслар ташкиллаштириш орқали уларни босқичма-босқич тайёрлаш тизими жорий қилинди.

2022 йилда кадр органлари офицерлари Давлат бошқаруви академияси, Стратегик таҳлил ва истиқболни белгилаш олий мактаби, Турин политехника университети, Ўзбекистон Миллий университетининг малака ошириш курсларида ўқитилиши режалаштирилмоқда.

Шу билан бирга, илгор хорижий тажрибани инобатга олган ҳолда, олий ҳарбий таълим муассасалари ўқитувчи лавозимларига юқори касбий тайёргарликка эга бўлган тажрибали мутахассисларни тайинлаш, таълим муассасаларининг илмий салоҳиятини кўтариш, бутланиш даражасини ҳамда сафарбарлик ресурсини ошириш, қўшинлар амалиёти билан назарияни ўйғуллаштириш мақсадида тегишли норматив ҳужжатларга олий ҳарбий таълим муассасалари профессор-ўқитувчи лавозимларига (ўқитувчи, катта ўқитувчи, цикл бошлиғи), зарурат бўлганда, фуқаро ходимларни ҳам тайинлаш имконини берувчи ўзгартиришлар киритилиши бўйича ишлар олиб борилмоқда.

Бир неча кун давом этган услубий йигин мобайнида кадр органлари офицерларининг касбий малакаси, билимларини ҳар томонлама ошириш, мантиқий ва ижодий фикрлашни кенгайтириш, ҳарбий кадрлар билан ишлаш бўйича янги усул ва услубларни ўрганиш, кадр органлари офицерларининг хизмат фаолияти самарадорлигини ошириш юзасидан офицерлар ўртасида ўзаро тажриба алмашишга имконият яратиш каби белгиланган мақсадларга тўлақонли эришилди.

Капитан Азиз НОРҚУЛОВ,
«Vatanparvar»

Sana

АМИР ТЕМУР ДАВРИДА СПОРТ МАШГУЛОТЛАРИ

Амир Темур болалигиданоқ спорт ўйинларига меҳр қўйиб улғаяди. У ёшлик йилларида ўртоқлари билан пойга, кураш ўйнаган бўлса, балоғат ёшига етганда инсоннинг ҳам жисмоний, ҳам ақлий қобилиятини ўстирадиган ов, чавгон ўйини, улоқ, шахмат каби спорт ўйинлари билан машғул бўлади.

Соҳибқирон ҳукмдор сифатидаги фаолияти даврида ҳам бундай спорт ўйинларига алоҳида аҳамият бериб, ўз армиясини турли жисмоний машқлар ўтказиб чиниқтириб борди. Натижада у ҳар қандай шароитда, иссиқ-совуқни писанд қўлмайдиган, чўлу биёбонларда ҳам, тоғу тошларда ҳам моҳир жанг қила оладиган кўшин тузишга мудафак бўлди.

Бутун дунёда таникли давлат арбоби ва афсонавий саркарда бўлиб шуҳрат қозонган Амир Темур ва Темурйлар даврида кўнгил очиш ва зарурий ҳолларда озуқа ғамлаш мақсадида кенгликларда, тоглик ерларда ташкил этилган ишлардан бири ов машғулоти эди. Ов қилиш ҳам аслида спорт машғулоти саналади. Чунки бу жараёнда инсондаги эпчиллик, чаққонлик фазилати юзага чиқади, инсон жисмонан чиниқади. Ўзбекистон худудидаги қоятошларга ўйиб ишланган расмларга назар ташлагудек бўлсан, уларда ибтидоий давр одамлари томонидан ҳайвонларни ўраб олиб ов қиласётганликларини ифодаловчи тасвиirlарни кўп кўрамиз.

Ўша даврда кенг авж олган спорт турларидан яна бири чавгон ўйинидир. Бу спорт билан шуғулланиш учун маҳсус майдонлар (ўйингоҳлар) яратилган. Ана шундай ўйингоҳлардан бири Самарқандада Афросиёб харобалари ёнагрида жойлашган. Мазкур ўйingoҳ Bogi Mайдон номи билан машҳур бўлган. Бу майдоннинг бир чеккасида кейинчалик Мирзо Улуғбек даврида «Чулустун», «Чиннхона» номли саройлар кад кўтарган.

Амир Темур фаолиятидаги ўйинлардан яна бир тури бу унинг шодлигida ҳам, ранжиган пайтларида ҳам, бирор ишга кўл уришдан аввал ҳам, фикрини пешлаб олиш, рақиблари билан жанг олдидан ҳимояланиш, ҳужумга ўтиш йўлларини фикран тасаввур этишини ўргатувчи ўйин – шатранж ўйини бўлган. Шатранж атамаси арабча сўз бўлиб, форс тилида шоҳмот деб аталган. Шахмат ўйини ибтидоий даврдан бошлаб такомиллашиб келган бўлиб, у жанг тартиблири ва уларда кўлланилган куроллардан самарали фойдаланиш мақсадида жангчиларни тартиб билан жойлашириш натижасида жанговар сафланиш тизими пайдо бўлганлиги билан боғлиқдир. Амир Темур тенгизсиз ижодкор сифатида ўйин усулларини, жумладан, катта шатранжни ихтиро этган эди. Шунингдек, ўша даврда давралиқ ва узунчоқ шахмат ҳам бўлган. Амир Темур кўпинча катта шатранж ўйнар эди. Бу шатранж таҳтасининг эни ўн бир, бўйи ўн хонадан иборат бўлиб, XV аср олими Ибн Арабшоҳ «Амир Темур тарихи» китобида бу ўйинда иштирок этувчи доналар номини келтириб ўтган.

Хулоса қилиб айтадиган бўлсан, спорт ишларига алоҳида эътибор қаратиб, халқининг соғлиғи ҳақида қайғурган Амир Темур армиясида юксак маънавий-ахлоқий мұхит, шунингдек, қўшинлар жанговар тартибининг энг яхши намуналарини кўриш мумкин.

Самандар САЙДИВАЛИЕВ, Чирчик олий танк қўмандонлик-муҳандислик билим юрти курсанти

СОҲИБҚИРОН СИЙМОСИ ЎҚУВЧИЛАР ТАЛҚИНИДА

Музработ туманидаги ҳарбий қисм офицерлари томонидан 38-умумтаълим мактабида буюқ саркарда Амир Темур таваллудининг 686 йиллигига бағишиланган маънавий-маърифий тадбир ўтказилди.

Унда мактаб директори Рустам Суюнов соҳибқирон қолдирган бой маданий-маърифий мероси ҳақида маълумот берди. Эртамиз эгалари бўлмиш ёшларни жисмонан соғлом, маънан етуқ, баркамол этиб тарбиялаш, онгу шуурига мардлик ва жасорат, она юрт ҳимоясига даҳлдорлик туйғуларини чуқур сингдириш максади кўзланган тадбирда қўл жанг бўйича кўргазмали чиқишилар нағоиши этилиб, иштирокчилар олқишига сазовор бўлди.

Ҳарбий қисмда аввалроқ ташкил этилган очик ёшиклар куни ҳарбий соҳага қизиқишини оширган эди. Бугунги тадбирда эса суратлар, китоблар орқали ўрганган буюқ бобокалонимизнинг шахту шиҷоатини ҳарбий ақаларимизнинг дадиллиги, билак тўла кучи ва кўзларида кўргандек бўлдим, – дейди 8-синф ўқувчisi Маҳлиё Омонова. – Қолаверса, Амир Темурнинг ҳарбий саркардалик маҳорати, ҳарбий юришлари, давлатни адолат билан бошқаргани ҳақидаги қизиқарли факт ва маълумотларга эга бўлдим.

Шундан сўнг Амир Темурнинг жангларда кўллаган усувлари, ҳарбий тактикаси, қўшинларни бошқаришдаги тузуклari бўйича тузилган саволлар асосида «Заковат» интеллектуал ўйини ташкил этилди. Беллашувнинг якуний натижаларига кўра, ҳарбий қисмнинг «Темур ворислари» жамоаси 1-ўринни эгаллади. Мактаб ўқувчилари ўртасида ўтказилган «Соҳибқирон сиймоси меннинг нигоҳимда» номли расмлар танловида 5-синф ўқувчisi Акобир Хушбоқов чизган тасвирий иход намунаси ҳакамлар ҳайъати томонидан юқори баҳоланди. Танлов якунида ғолиб ва совриндорларга ҳарбий қисм қўмандонлиги томонидан диплом ва китоблар совфа қилинди.

Нодиржон ОРТИҚОВ,
Қуролли Кучлар академияси курсанти

Islohot

ЯНГИ ИМКОНИЯТ ЯНГИ ФАЛАБАЛАР ДЕМАКДИР

Мудофаа вазирлигига қарашли Қарақалпоқстан Республикаси Тахиатош туманида жойлашган ҳарбий қисм янгитдан таъмирланиб, фойдаланишга топширилди.

Тантанали очилиш маросимида қўшинлар қўмондони полковник Журъат Якубов ҳамда ҳамкорликдаги давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этди. Тадбир рамзий тасмаларни кесишдан бошланди.

Шу куни шинам ва ёруғ хизмат хоналарини жамлаган штаб биноси, кутубхона, автосарой, аскарлар ётоқхонаси, ошхона, буюк бобокалонларимизнинг қаҳрамонликлари акс эттирилган ҳарбий тарих музейи, руҳий барқарорликни таъминлаш хонаси, қоровуллар шаҳарчаси, компьютерлаштирилган тренажёр синфи, жанговар ва маънавий-маърифий тайёргарлик синфлари ҳамда спорт майдончалари замонавий мебель ва тарғибот воситалари билан жиҳозланган ҳолда фойдаланишга топширилди.

Ҳарбий қисмимиздаги бино ва иншоотларнинг янгитдан таъмирланиб фойдаланишга топширилиши ҳарбийларга кўрсатилаётган эътибор намунаси деб биламан. Яратилган шарт-шароитлардан унумли фойдаланган ҳолда бизга ишониб топширилган жанговар вазифаларни мувваффақиятли бажаришга ваъда берамиз, – дейди подполковник Мухаммадали Раҳимов.

Якунда ҳарбий қисмга мудофаа вазирининг совғаси – автомобиль, бир гурӯҳ ҳарбий хизматчиларга эса навбатдаги унвон, қимматбаҳо ва эсдалик совғалар тантанали равишда топширилди.

«Xalq va armiya
– bir tan-u bir jon»

АМИР ТЕМУР ТАВАЛЛУДИННИНГ 686 ЙИЛЛИГИГА БАФИШЛАНДИ

Ёшларни она юртга садоқат ва ватанпарварлик руҳидага тарбиялашда буюк бобокалонларимизнинг авлодларга қолдирган бой меросидан фойдаланиш яхши самара беради.

Ана шундай ҳақиқатни теран англаған ҳолда Тахиатош туманида жойлашган 2-сонли умумтаълим мактабида қўмондонлик масъуль офицерлари иштирокида ўқувчи-ёшлар учун маънавий-маърифий тадбир ўтказилди.

Тадбир аввалида мактаб ўқувчилари учун барпо этилган Амир Темур ва Жалолиддин Мангуберди каби буюк бобокалонларимизнинг қаҳрамонликлари, жанг санъати, жасорати ва ватанпарварлиги акс эттирилган тематик синфлар замонавий тарғибот воситалари ва ўша даврга хос анжом-аслаҳалар билан жиҳозланиб, фойдаланишга топширилди.

Тематик синфларнинг тантанали очилиш маросимида иштирок этган қўшинлар қўмондони полковник Журъат Якубов ёшлар билан ҳаётий тажрибаларини ўртоқлашди, уларнинг келажакда Ватанимиз тараққиёти учун фидокорона хизмат қиласидиган етук кадрлар бўйлиб етишишларига ишонч билдириди.

Тадбир давомида сўз олганлар ҳарбийлар кўмагида барпо этилган тематик синфлар, «Ватанпарварлик», «Жасорат» ва «Мактабимиз фахри» бурчаклари ва «Ягона тўсиқлардан ўтиш йўлаги» каби спорт майдончалари умумтаълим мактаби кўркига кўрк қўшганлигини айтиб, ушбу даргоҳ ўқувчилари орасидан ҳам Ватанига содик юрт химоячилари чиқишини алоҳида таъкидлашди.

Якунда фаол ёшлар, фахрий устоз-мураббийларга қўшинлар қўмондонининг ташаккурномаси ва эсдалик совғалари ҳамда мактаб электрон кутубхонаси учун компьютер жамланмаси топширилди.

«Халқ ва армия – бир тану бир жон» деган улуғвор фояни ўзида мужассамлаштирган бу каби тадбирлар миллий армиямиз сафларини мард ва фидои ўғлонлар билан бутлашда муҳим аҳамият касб этади.

Festival

МИЛЛИЙ АРМИЯМИЗ ЁШЛАР НИГОҲИДА

Нуровод туманида жойлашган 22-умумтаълим мактабида ҳарбий-маъмурӣ сектор раҳбарлари ва бошқа давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари иштирокида маҳаллаларда истиқомат қилувчи ёшлар ҳамда ўқувчилар учун ҳарбий-ватанпарварлик фестивали ўтказилди.

Фестиваль аввалида ташриф буюрган меҳмонлар мактаб худудида янгитдан барпо этилган Амир Темур бюсти пойига гул қўйиб, яхши ниятлар ила кўчат экшиди.

Шундан сўнг мактаб ўқувчилари учун Жалолиддин Мангуберди ва Амир Темур каби буюк бобокалонларимизнинг қаҳрамонликлари, жанг санъати, жасорати ва ватанпарварлиги акс эттирилган тематик синфлар фойдаланишга топширилди.

Кун давомида «Қўмондон ва ёшлар» учрашуви ҳам ўтказилди. Учрашув давомида эртамиз эгалари ўзларини қизиқтирган саволларга етарлича жавоблар олишиди.

Ҳарбий хизматчилар томонидан тайёрланган ҳарбий оркестр, фахрий қоровул, қўйл жангни кўргазмаси ва мусиқий чиқишилар барчада илиқ таассурот қолдирди.

Якунда танлов ғолиблари, фаол ёшлар ҳамда фахрийларга ташаккурнома ва эсдалик совғалар топширилди.

Ko'rkari

Кўлкарини орият баҳси, мардлар кураши дейишади. Шу боисдан ҳам халқимиз-нинг қандай яхши куни, тўй ва байрами бўлмасин, улоқ-кўпкарисиз ўтмаган. Отларнинг пишқириши, туёқлар дупури, чавандозларнинг шиддатли қиёфаси, сон-саноқсиз томошабинларнинг қий-чувига тўлган майдон завқи, буларнинг барчасини Қуролли Кучлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ўртасида илк бора ўтказилган жамоавий улоқ-кўпкари от спорти мусобақасида кўриш ва ҳис қилиш имкони бор эди.

Тошкент вилоятининг Тошкент туманида жойлашган «Байир» от спорти клуби мезбонлик қилган мусобақа Ўзбекистон Республикаси Давлат хавфсизлик хизмати Чегара қўшинлари ташаббуси билан мамлакат Улоқ-кўпкари федерацияси ҳамкорлигига ташкил этилди.

Очилиш маросимида сўз олганлар ушбу мусобақа давлатимиз раҳбарининг 2021 йил 5 августдаги «Ўзбекистонда йилқиличик, от спорти, замонавий бешкураш ва полони 2025 йилгача ривожлантириш давлат дастури тўғрисида»ги қарори, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги, Миллий гвардия, Ички ишлар вазирлиги, Давлат хавфсизлик хизмати, Давлат божхона қўмитасининг мазкур йўналишдаги қўшма қарори ижросини таъминлаш ҳамда куч тузилмаларида от спортини янада ривожлантириш ва мутахассис

чавандозларнинг маҳоратини ошириш мақсадида ўтказилаётганини айтиб ўтдилар.

Чегара қўшинлари ва Миллий гвардия ҳарбий хизматчиларидан ташкил топган тўртта жамоа майдонда сафлангач, баҳсларга старт берилди. Жамоа сардорлари куръя ташлаш йўли билан ўзининг «Марра» айланасини аниқлаб олгач, айлананинг орт томонида, белгиланган жойда жамоанинг байроғи жойлаштирилди. Ҳакамнинг хуштагидан сўнг спортчи-чавандозлар «Улоқ»га биринчи бўлиб етиб олиш ва уни кўтариш учун шошилди. 20 дақиқалик 2 бўлимдан иборат ҳар бир ўйин давомида чавандозларнинг маҳорати ва эпчиллиги намоён бўлди. Баҳсларни Ўзбекистон Улоқ-кўпкари федерациясининг тажрибали мураббий ва ҳакамлари холисона баҳолаб борди.

– Улоқ-кўпкарини айнан яшариш ва янгиланиш фасли бўлмиш баҳорда ўтказишимизда ўзгача маъно бор, – дейди мусобақа ташкилотчиси подполковник Баҳодир Юнусов. – Зеро, инсонни ҳам рухан, ҳам жисмонан тоблашга хизмат қилувчи улоқ-кўпкари мусобақалари қадимдан миллий байрамлар ва тўйларда, шодиёна кунларда ташкил этилиб, унда моҳир чавандозлар қатнашган. Бугун Ватанимиз тинчлигини кўз қорачигидек асрар, халқимизнинг осуда ҳётини таъминлашда юксак фидоийлик намуналарини кўрсатаётган Қуролли Кучлар ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи орган-

лар вакилларининг ҳам миллий от спорти ўйинларидаги иштироки, ўтмиш ва бугуннинг ўзаро ўйғунлигини намоён этиш орқали эзгу қадриятларимизни ёшларга тарғиб қилишда, уларни миллий анъана ва урф-одатларимизга садоқат руҳида тарбиялашда муҳим аҳамият касб этади. Шу маънода бугунги тадбирга умумтаълим мактабларида ташкил этилган «Ёш чегарачилар» клублари аъзолари ҳамда олий ва ўрта маҳсус таълим муассасаларининг талабаларини ҳам таклиф қилдик.

Мусобақага таклиф этилган ёшлар орасида пойтахтимизнинг Шайхонтоҳур туманидаги 20-умумтаълим мактаби 4-синф ўқувчиси Абдуллоҳ Жўраев ҳам бор. У болалигидан ҳарбийликка қизиқади, отларга ҳам меҳри бўлакча. Кун давомида чегарачи чавандозлар Абдуллоҳ ва у қатори кўплаб ёшларга от миниш, улоқни ердан қандай кўтариш ҳамда тушириб юбормай ўз дарвозасигача етказиб бориш сирасорларини ўргатдилар.

Шунингдек, чавандозлар томонидан намойиш этилган от устида джигитовка ва вальджировка каби акробатик машқлар ҳамда кинологларнинг хизмат итлари иштирокидаги қўргазмали чиқишлиари ҳам ёшларда катта таассурут қолдириди.

Майор Фарида БОБОЖНОВА
ДХХ. Чегара қўшинлари

МАРДЛАР МАЙДОНДА СИНАЛДИ!

O'zbek og'loni – mustaqillik posboni

Турк адиби Ҳакан Менгючининг машҳур бир ибораси бор: «Ҳеч бир учрашув тасодиф эмас». Қуролли Кучлар академиясида ўқув жараёнини таъминлаш, илмий взводлари, ўқув жараёнларини таъминлаш базасида муддатли ҳарбий хизматнинг белгиланган муддатини ўтаб бўлган ҳарбий хизматчиларни тантанали кузатиш маросимига бизни ҳеч ким таклиф қилмаган эди асли. Бошқа яна бир файзли тадбир билан бир вақтда бошлангани учун бу маросим ҳам дикқатимизни тортди. Шу куни тест синовларини муваффақиятли топширган, ҳарбий хизмат давомида намунали хулқи ва аъло хизматлари учун 52 нафар йигитга қисм қўмондонлигининг тавсияномаси тантанали тарзда топширилди.

Биз улардан айримлари билан сұхбатлашдик. Йўқ, аслида буни сұхбат деб бўлмасди. Чунки сұхбат учун маълум вақт керак бўлади. Табрикладик. Келажак режалари билан қизиқдик. Ўтган хизмат кунлари ҳақида эса... уларнинг қўлидаги чиройли рамкага солинган тавсиянома кўп нарсаларни айтиб турарди. Ундан кейин уларнинг порлаб турган қўзларида «Уйга! Уйга! Уйга!» деган қувонч манаман деб кўриниб турарди. Шундай лаҳзаларда мухбир опанинг саволларига жўялироқ жавоб бериш ҳам мушкул-да.

Табиийки, биз уларни йўлдан қолдиришга ҳақли эмасмиз. Бошқачароқ йўл тутдик. Улар билан телефон орқали сұхбатни давом эттирамиз. Тўғрироғи, уларнинг оналари билан.

МАВЛУДАХОН

Кейинги кунларда Мавлудахон кўзлари тўрт бўлиб аскарликдаги ўғиллари Каримжонни кутаётган эди. Ниҳоят, Тошкентдан онанинг қалбини севинчдан ҳаприқтирган қўнғироқ бўлди:

– Аяжон, бугун кечқурун ўнда ёнингизда бўламан... Жуда соғиндин, учиб боргим келяпти. Аяжон, боргунимча ўрама тайёрлаб қўйинг, илтимос, бу таомни ҳеч ким сиздек

хизмат қиласди. Мен унга ишонаман. Чунки мен унга шундай тарбия бергандман!

ҲАФИЗА

Қуролли Кучлар академиясида бу баланд бўйли аскар кўзларимга бирар иссиқ кўринди.

– Исимингиз ким? Қаерликсиз?

– Шаҳбоз, термизликман.

Бирорга ўхшатибман. Бежиз эмас. Унинг кўзларида ўртада ётликни

Бугун кўпчиликни телефон ўз до-мига тортиб олгандек. Аммо бизнинг оиласизда бунга йўл қўйилмайди. Ҳаддан ортиқ телефонга «шўнғиб» кетиш оиласиб мөхр-оқибат риштадарига ҳам путур етказади. Шунинг учун оиласиз жамулжам паллаларда гўзал сұхбатлар қуриб ўтиришга ҳаракат қиласиз. Болаларимизнинг орзулари, ўқишилари, келажаги, ўзаро инсоний муносабатлар ҳақида гаплашамиз. Ҳеч нарсани эътибордан

ҚЎЗИНГИЗ ОЙДИН,

АСКАРЛАР – АРСЛОНЛАРНИНГ ОНАЛАРИ!

ширин қилиб тайёрлай олмайди... Ундан кейин Ферузаҳон опамга қайтаётганимни айтмай туринг. Кутимагандан мени қўриб, ҳайрон қолсинлар...

Ўша онда онанинг севинчини таърифлашдан ожизман. Кечки таом тайёр бўлишига қарамасдан аёл яна ҳаракатга тушиб кетди.

Шу куни юраги бир қувончни ҳис қилгандек қизи Ферузаҳон ҳам уйга келган эди. Онасининг елиб-югуриб хоним тайёрлаётганидан ажабланди.

– Кеч бўлганда яна ниманинг ҳаракатига тушдингиз?

– Саҳарликка бирон нарса тайёрлаб қўйсам девдим, – деди Мавлудахон қизига сир бермасликка уриниб. Каримжон, опамга айтманг, деб тайинлаган. «Сурприз» ошкор бўлиб қолмасин.

Аммо бу қиз ҳам жуда сезгир:

– Менимча, бугун укам келяпти. Үрамани ҳаммадан ҳам кўпроқ у севиб ерди. Шунақа, а, шунақами, Каримжон келяпти!?

Ортиқ яшириб туролмади. Оила учун баҳтли кутиш лаҳзалари бошланди.

Ҳадемай Фарғона шаҳрининг кўйжойларида бўлгани каби Ифтихор маҳалласининг Бунёдкор кўчаси ёш-ялангнинг қувноқ сасларию куй-қўшиқлар билан тўлди. Аскар йигитнинг дўстлари уни вокзалда ўзлари кутиб олдилар, уйга ҳам ўзлари кузатиб келдилар.

– Мен ўша лаҳзаларда, бўйлари бўйимдан баланд аскар ўғлимни уйимиз остонасида кўрган лаҳзаларимда ерда эмасдим, севинчдан осмонда учардим. Аллоҳга шукур, Каримжон бағримга соғ-саломат қайтиб келди. Командирларидан раҳмат эшитдик. Яна тавсиянома билан қайтиди. Ўғлимдан умидларим катта. Ўғлим ҳарбий хизматдан қайтган кунидан бошлаб укаси Абдурашидбек ундан бир қадам ҳам айрилгиси келмайди. Уни саволларга тутгани-тутган. Умид қиласанки, у укаси учун ҳам ибратли бўлган тўғри йўлдан ҳеч қачон тоймайди. Каримжонимнинг Ватанга хизмати шу билан охирига етиб қолгани йўқ. У олий даргоҳларда ўқиб, қайси касбни танласа ҳам, шу юрт учун, унинг тараққиёти ва ривожи учун

Bahrom ABDURAHIMOV

қочирмасликка ҳаракат қиласман. Болаларимнинг дўстлари ҳам мени қизиқтиради.

Акалар укаларга ҳамма вақт ибрат бўладилар. Мен ўғилларимни ҳарбий хизматга боришлиарни жуда истадим. Бу уларнинг бурчлари эканлигини ўқтиришдан ҳеч чарчамадим. Соғ-саломат, ҳеч қачон оғримасдан катта бўлишди. Тўнгичим Шаҳзод ҳарбий хизматда эканлигига бизга Жиззахдан миннатдорчилик хати келди. Отаси билан бошимиз кўкка етгудек севиндик. Кейин ўзи қисм қўмондонлигининг

тавсияномаси билан қайтиди. Улғай-ған. Армиянинг йигит ҳаётида ниҳоятда катта ўрни бор экан. Бежиз ҳаёт мактаби дейилмас экан. Ҳозир иқтисод йўналишида ўқияпти.

Шаҳбоз... унинг бўйлари янада чўзилибди. Жуда қувноқ эди, вазминлашибди. Камгап. Кўнглида осмон қадар орзулари бор. Буни биламан. Чунки онаман! У юрист бўлмоқчи. Ҳақ ва адолат тарафида туриб, юртга хизматини давом эттиради.

Равшан – кичик ўғлим. Унга раҳматли бобосининг исмини қўйдик. Шу сабабли унга ҳаммамиз сизлаб мурожаат қиласиз! Қизиқишилари чегара билмайди, деярли ҳамма мусиқа асблоларини чала олади. Курашчи полвон. Сузиш, шахматни севади. Яқиндан бокс билан шуғуллана бошлади. У муддатли ҳарбий хизмати ҳам ичидан бўлган Ички ишлар академиясига кириб ўқимоқчи.

Нокамтарлик бўлмасин, биз Ватанга муносаби ўғиллар тарбияладик. Ҳар бир она каби уларнинг камолини кўришни орзу қиласман.

СЎНГСЎЗ

Оналар буюк тарбиячилардир. Оналар миллатнинг бошидир!

Ўғиллари ёруғ юз билан қайтган оналарга айтадиган ягона қутловимиз: ҚЎЗИНГИЗ ОЙДИН, АРСЛОЊЮРАК АСКАРЛАРНИНГ ОНАЛАРИ!

**Инобат
ИБРОҲИМОВА,
«Vatanparvar»**

Ayol baxti

Мунисхон опа тонгни бедор қарши олди. Бугун кенжә қизи Дилдора Қашқадарёдан келади. Кече телефонда гаплашганди. «Аяжон, күёвингиз таътилга чиқди, эртага водийга йўлга тушамиз», деганди. «Масофа олис, тонг саҳар йўлга чиқкан тақдирда ҳам кечга томон етиб келади», хўрсинди она. Қизини қаттиқ соғинганини ҳис қилди. Дилдора кенжә қиз бўлгани учун онасининг пинжида катта бўлган. Яхшики, узогингни яқин қиласидан, соғингингга дармон бўладиган кўй телефони бор. Аммо дийдор ўрнини босмайди-да. Товушни эшитасану, меҳринг қониб бағрингга боса олмайсан. Яна ҳам икки қизи яқинроғида, ота-оналаридан тез-тез хабар олиб туришади. Дилдорани ҳам яқинига берган. Турмуш ўртоғи Воҳиджон ҳарбий хизматчи бўлгани учун гоҳо Жиззах, гоҳо Самарқанд, гоҳо Қамаши деганларилик, юртимизнинг турли вилоятларида яшаб юришибди.

Учинчи қизи Дилдоромхоннинг ҳаётини ҳам худди шундай. У ҳам ҳарбий оила бекаси. Умр йўлдоши Шуҳратжон билан Тошкентда истиқомат қиласиди. Онани эса фарзанд соғинчи қийнайди. Аслида, шу икки қизининг тақдирни ўзига тортди. Ҳарбий йигитларга турмушга чиқиши. Уларни ҳар соғинганида ота-онаси эсига тушаверади. Қизларни-ку ўз ютида, она маконида, юраги эзилганида бориб қўриши мумкин. У ҳарбий йигитга узатилиб, олис-олис ёт ўлкаларга кетганида дадаси билан онаси қанчалар бедор бўлди экан. Қизларини меҳр кафтида улғайтирган онажониси, жонида ардоқлаган, авайлаган дадажониси...

Шу аснода Мунисхон опанинг ҳаёли ўзининг ёшлиқ даврларига, Инҳомиддин ака билан кечган хў-ў ўша бегона юртларга, ҳарбий ҳаётга боғланди.

1969 йил, Фарғона вилоятининг Бувайда туманига қарашли Бекмурод кишлоги.

– Онаси, қани, ёнимга ўтири-чи, сенда маслаҳатли иш бор, – хотинига узоқдан гап бошлади Ҳадябой ака. – Қизларга яхши жойдан совчи чиқса, вақтида узатган маъкул.

– Тинчликми, дадаси? Катта қизимизни узатганимизга кўп бўлгани йўқ. Мунисхон эндиғина институтга кирди. Ким сўраяпти, очикроқ гапиринг?

– Ён қишлоқдаги ҳарбий йигитга сўрашяпти.

– Ҳарбий?! – эрига синчков назар ташлади Қўпайсин опа. – Ишқилиб, рози бўлиб қўймадингизми? Қизимизни узоқларга олиб кетса, нима қиласиз? Бир ёқда ўқиши...

– Сенга айтсам, йигитларнинг марди ҳарбий бўлади. Бу соҳада ишлаш осон эмас. Тошкентдаги ҳарбий билим юртини тугатибида.

Атрофимиздаги иккита туманда битта шу йигит ҳарбий хизматчи экан. Берсак шундай йигитга берамиз-да! Қизимизнинг ўқиши сиртдан, келиб ўқиб кетса ҳам бўлаверади. Хуллас, мен розиман. Тайёргарлигингни кўр...

Шундай қилиб, ўн тўққиз ёшли Мунисхон Венгрияда хизмат қилаётган Инҳомиддинга узатилди. Энг қизиги, ёшлар унаштирилгандан кейин бир-бирларини кўриши. Чунки куёвбобла ўзга юртларда хизматда эди-да. Тўйдан сўнг, қишлоқнинг содда қизини ўзга олам, ўзга тилда гаплашувчи ўзга миллатлар, заҳмат ва синовларга бой ҳарбий ҳаёт қарши олди.

Албатта, бундай дамларда ҳар қандай инсонни яқинлар соғинчи, юрт соғинчи қийнайди. Давоси эса битта – сабр ва қаноат. Мунисхон опа билан ўша дамларни биргаликда эсладик.

– Ҳарбий ҳаётга кўнишиш осон кечмаган. Венгриянинг Диёр шаҳридаги ҳарбий қисм шаҳарчасида ҳарбий оиласидар билан яшай бошладик. Бир хонали ўй, учта оила учун битта газ ва ошхона. Қўшниларим бошқа миллатга мансуб бўлиб, бир-биirimizning тилимизни тушунмаймиз. Аксига олиб, борганимизга кўп бўлмай, турмуш ўртоғим хизмат сафарига жўнаб кетди. Бир ҳафта ўйдан эшикка чиқмай ўтирганман, – кулади опа. – Ҳўжайнинам келган заҳоти: «Мени Ўзбекистонга олиб бориб қўйинг», деб йиғлаганман. Мени тинчлантириб, шаҳарга айлантиргани олиб чиқди ўшанда.

Инсон истаса ва ҳаракат қиласа, ҳамма қийинчиликни енгib ўтади. Кўп ўтмай уларнинг хизмат сафарига ҳам, ёлғиз қолишига ҳам кўнишиб кетдим. Бир марта шаҳарга ёлғиз чиқиб, адашиб қолдим. Ҳамма кўчалар бир-бирига ўхшаш, у ёққа бораман, бу ёққа бораман, келган ўйлимни топа олмайман. Шунда велосипед миниб кетаётган ҳарбий хизматчини кўриб қолдим. Қувонганимни кўрсангиз эди. Орқасидан юргурдим, бир амаллаб ҳарбий шаҳарчани топиб келдим.

Қўшним Тамара менга тил ўрганишга ёрдам берди. Ҳарбий оила бекалари бир-биirimizга таянч бўлиб яшадик. Озми-кўпми, бир-биirimizning тилимизни ўргандик. Тўнгич фарзандим Диёра ўша ерда туғилди. Унинг исмими турмуш ўртоғимнинг сафдошлари – ҳарбийлар кўйишган. Яъни фарзанд кутаётганимизни билишгач, ҳарбий қисм Диёр шаҳрида жойлашгани учун ўғил туғилса – Диёрбек, қиз бўлса – Диёра қўйинглар, дейишган экан.

1973 йили эса Венгриядан Россия томон йўлга отландик. Инҳомиддин ака Сибирнинг Тильмен вилояти Упорова туманига хизматга ўтказилди. У ерда боғчада тарбиячи бўлиб ишладим. Қаерда истиқомат қилмайлик, ўқишимни қолдирмадим, соҳам бўйича мактабларда фаолият юритдим...

Инҳомиддин ака мустақилликка қадар Фарғона вилоятининг Риштон, Бешариқ, Ўзбекистон туманларидаги мудофаа ишлари бўйлимларида хизмат қилди. Мунисхон опа ҳамма жойда, ҳар доим умр йўлдошига елқадош бўлди. Турмуш ўртоғига тўрт қизу бир ўғил ҳадя этди. Хонадонлари намунали ҳарбий оила мақомига эришди.

Шубҳасизки, ҳарбий оиласидарда фарзанд тарбиясининг залвори онага тушади. Ватан ҳимоясидаги масъулиятли соҳа вакилларининг бу борадаги имкониятини тушунса бўлади. Оқила умр йўлдош, жонкуяр она, меҳрибон рафиқа бўлган Мунисхон опа майор Тешабоевлар хонадонида вояга етган ўғил-қизларни элга манзур, юрт хизматидаги инсонлар бўлиб камолга етишида куну тун тинмади.

Ўғиллари Улуғбек ота изидан кетди. Москва ҳарбий билим юртида таҳсил олиб, олти йил давомида Тошкент олий умумқўшин қўмондонлик билим юртида фаолият юритди. Айни дамда Қуролли Кучлар тизимидағи масъулиятли вазифада.

Қизлари Диёрахон, Дилоромхон, Дилдораҳон она касбини танлади – муалим. Гулнораҳон эса озиқ-овқат йўналишида иш юритувчи. Мевасидан мағзи ширин, деганларилик, ўн тўрт набира ва уч эвара – бобо-бувисининг жону дили. Қувонарлиси, тўнгич набиралар нуфузли даргоҳларда таҳсил олмоқда. Этра келиб, Ватан таянчи бўлишларига шубҳа йўқ.

– Фарзандлар тарбиясида ота-онанинг ўрни мухим эканини ҳар қадамда ҳис қиласидан – дейди Мунисхон опа ота-оналари Ҳадябой ака ва Қўпайсин опа ҳақида сўз юритар экан. – Дадам Иккинчи жаҳон уруши иштирокчиси эди. Жанг пайти уч маротаба оғир яраланган. Она юртга омон қайтганинг ўзи бахти тасодиф бўлган. Фронтдан қайтгач, мактабда узоқ йиллар ўқитувчилик қилган. Бувим (она) эса ёлғиз фарзанд эди. Ота-оналари кўрган ўнта ўғил-қиздан тирик қолган ёлғизи. Шунинг учун бизни – беш ўғил ва беш қизни еру кўкка ишонмай улғайтиришиди. Барчамизнинг касбу корли, олий маълумотли бўлишимизга замин яратишиди.

Бизнинг давримизда ўқимишили қизлар кам эди. Аммо оиласидаги беш қизнинг барчаси олийгоҳларда таҳсил олган ўқитувчи, ҳисобчи, муҳандис вазифаларида эл хизматида бўлдик. Тўғрилик, ҳалоллик, меҳру оқибат, элпарвар бўлиш, юртга сидқидилдан хизмат қилиш каби инсоний хислатлар бизга ота-онадан мерос. Ҳаётда, оиласда ўрин топишимизда уларнинг ҳар бир ўғити катта ўрин тутган. Мен шундай бағрикенг, маърифатли инсонларнинг фарзанди эканимга, эл назаридаги оиласда вояга етганимга шукроналар келтираман.

Менинг яна бир бахтим – зиёли хона-донга келин бўлганим, ҳарбий йигитга турмушга чиқишимидир. Қайнатам Тешабой ака, қайнонам Зуҳрахон опа элда ўрни бор, олти фарзандни улғайтириб, юрт хизматига камарбаста қилган меҳнаткаш ва доно инсонлар бўлишган. Қайнатам узоқ йиллар масъулиятли вазифаларда хизмат қилган. Қайнонам тўрт ўғилу икки қизни соглом улғайтириб, касб-корли бўлишлари учун тиним билмаган фидойи ва куюнчак волидалардан эди. Мен ҳар икки ота-онадан ҳам фарзандлар тарбиясида, ҳаёт синовларини енгишда кўп нарса ўргандим...

Дарҳақиқат, ота-она фарзанд учун мисоли кўзгу. Ҳар томонлама улардан ўрнак олади. Ҳадябой ака бош бўлган Муродовлар сулоласида бугун Ватан ҳимоячиси, юрт тинчлигига камарбаста бўлган инсонлар талайгина. Оиланинг уч нафар куёви ҳам шарафли соҳа вакиллари бўлишган.

Тилагимиз Мунисхон опа Муродова каби гўзал ва садоқатли, сабр қасрининг соҳибалари ҳамиша эл ардоғида бўлсин.

**Зулфия ЮНУСОВА,
«Vatanparvar»**

Turkiyada Xalqaro dzyudo federatsiyasi (*IJF*) taqvim rejasidan joy olgan yirik musobaqalardan biri - Antaliya "Katta dubulg'a" turniri bo'lib o'tdi. Mazkur nufuzli musobaqada terma jamoamizning 17 nafar a'zosi qatnashdi va yakunda 5 nafari shohsupaga ko'tarildi. Asosiy qahramonlar yana Mudofaa vazirligi Oliy sport natijalarini rivojlantirish markazi (*MVSM*) vakillari, jumladan Diyora Keldiyorova bo'ldi.

DIYORA

YANA ASOSIY QAHRAMON

Mukofot jamg'armasi 154 ming yevrodan iborat an'anaviy Antaliya "Katta dubulg'a" turnirida bu yil dunyoning 60 dan ortiq mamlakatidan borgan 550 nafarga yaqin kuchli dzyudochi qatnashib, g'oliblik uchun o'zaro kurash olib borishdi. Nufuzli musobaqa jahon dzyudochilar uchun xalqaro reyting ballarini taqdim etishi bilan muhim ahamiyatga ega edi. Bizning terma jamoamiz murabbiylari va sportchilari uchun esa joriy yil yurtimizda ilk bor o'tkaziladigan jahon championatida Vatanimiz sport sharafini himoya qiladigan tarkibni shakllantirib olish jihatlari bilan ham katta ahamiyat kasb etdi. Ha, endilikda terma jamoamiz tarkibida barcha vazn toifasida asosiy o'rinn uchun kuchli raqobat kechmoqda. Dzyudochilarimizning har biri Xitoyda o'tkaziladigan Osiyo o'yinlari va mamlakatimiz mezonlik qiladigan jahon championatida qatnashish, buning uchun esa asosiy tarkibga kirish istagida. Shu bois, bugungi kunda o'z vaznida IJF reytingini boshqarib kelayotgan Olimpiya o'yinlari sovrindori, MVSM vakili Davlat Bobonovdan tashqari bir qator yetakchi sportchilarimiz hamda istedodli yoshlarimizga Antaliya "Katta dubulg'a" turnirida o'z iqtidorlarini namoyish etish imkonini berildi. Mazkur turnir dzyudochilar uchun xalqaro musobaqalar havosini yo'qotmaslik yo'lida ham juda zarur edi. Chunki dzyudochilar faoliyatida endi biroz tanaffus bo'ladi, ya'ni IJF taqvim rejasiga binoan navbatdagagi yirik turnir 4-6 iyun kunlari Germaniyada (*Dyusseldorf "Katta dubulg'a"si*), keyingisi 24-26 iyun kunlari Mo'g'ulistonda (*Ulan-Bator "Katta dubulg'a"si*) o'tkaziladi. Shu bois nafaqat biz, balki boshqa ko'plab davlatlar ham o'z yetakchilar uchun Turkiyaga yetib borishdi. Xususan, ushbu musobaqada Turkiya terma jamoasi eng katta tarkib – 41 nafar dzyudochi bilan qatnashgan bo'lsa, Fransiya, Italiya, Germaniya, Mo'g'uliston, Qozog'iston, Angliya, Braziliya va Ozarbayjon terma jamoalari 20 nafar atrofidagi sportchisi bilan ishtiroy etdi.

Avvalo, shuni ta'kidlash joiz, an'anaviy Antaliya turnirining o'tgan yilgi bahslarida MVSM vakili Diyora Keldiyorova (-52) barcha raqiblarini mag'lub etib, oltin medalni qo'lga kiritgan va "Katta dubulg'a" turnirlarida g'oliblikka erishgan birinchi ayol dzyudochi sifatida yurtimiz sporti tarixidan joy olgandi. Dzyudochimiz bu yil ham Antaliyaga bordi va yana dzyudochilarimiz orasosiy qahramonlardan biri bo'ldi. Diyora o'tgan yili final bahsida tajriba bobida anchalost hisoblangan raqib – ispaniyalik Estrella Lopesga qaramaqarshi kelgan, mutaxassislar Estrellaning g'alabasini kutib turgan bir paytda tatamida butunlay qarshi voqelik yuz bergan, ya'ni hamyurtimiz birinchi urinishidayoq raqibasini "ippon" bahosi bilan sof mag'lubiyatga uchratgan holda turnirning oltin medalini qo'lga kiritgandi. Diyora bu yil ham yuksak mahorat namoyish etdi. Dastlab Xitoy Taipeyi vakili Xsuan Lin Xsuni, so'ng yarim finalgacha bo'lgan raqiblarini katta ustunlik bilan mag'lub etgan sportchimiz final yo'llanmasi uchun bahsda biroz ko'proq kuch sarflashiga to'g'ri keldi. Zero, bu bosqichda unga "Rio – 2016" yozgi Olimpiya o'yinlari finalchisi, "Tokio – 2020" sovrindori italiyalik Odetta Jufrida raqiblik qildi. Bellashuv o'rtalarida "vazari" bahosini ishlagan dzyudochimiz bahsning qolgan qismida ham ustunlikni saqlay oldi va ketma-ket ikkinchi bor Antaliya "Katta dubulg'a" turnirining final yo'llanmasiga ega bo'ldi. Vengriyalik Reka Pupppa qarshi kechgan hal qiluvchi

bahsda esa o'tgan yilgi finalning teskari holati kuzatildi, ya'ni aksariyat mutaxassislar bu safar Diyoraning ustun kelishini oldindan e'tirof etib turgan bir vaziyatda uning raqibasi g'alabani ilib ketdi. Natijada Diyora Keldiyorova Antaliya "Katta dubulg'a" turnirining kumush medali va juda zarur sanalgan 1 000 emas, balki 700 reyting ochkosiga egalik qildi.

Xalqaro dzyudo federatsiyasi (IJF) taqvim rejasidan joy olgan ushbu nufuzli musobaqada yana bir sportchimiz MVSM vakilining natijasini takrorladi. Eng og'ir (+100 kg) vazn toifasi bo'yicha tatamiga chiqqan xorazmlik Alisher Yusupov dastlab shvetsiyalik Emil Mattsson dan ustun keldi. So'ng Niderlandiya, Ozarbayjon vakillarini, yarim finalda vengriyalik raqibini ajoyib usullar bilan mag'lubiyatga uchratdi. Finalda unga gruzyalik Guram Tushishvili raqiblik qildi. Polvonimiz dastlab "vazari" ishlashga muvaffaq bo'ldi. Ammo ushbu bahsda tajriba, baribir, o'z so'zini aytdi – jahon championi Tushishvili "ippon" bahosi bilan bellashuvni o'z foydasiga hal qildi. Yusupov esa kumush medal va 700 reyting ochkosiga ega bo'ldi.

Kunduz muddat va 750 revting sonriegiga o'ga bo'lgan. Antalyada -60 kg vazn toifasida bahs olib borgan MVSM vakili Dilshodbek Baratov ham o'z faoliyatidagi muhim g'alabaga erishdi. Bahslarni turkiyalik Mixrach Akkushga qarshi boshlab, chorak finalgacha bo'lgan yo'lni muvaffaqiyatl bosib o'tgan Dilshodbek yarim final ostonasida ispaniyalik Fransiska Garrigosga imkoniyatni boy berib qo'ydi. U o'tish bosqichida gretsialik raqibini mag'lub etib, shohsupaga ko'tarilish imkoniyatini saqlab qoldi. Bronza medal uchun gruziyalik Jaba Papinashviliga qarshi tatamiga chiqqan Dilshodbek chiroyli kurashi va irodasi bilan nomdor raqibini mag'lub etdi. Avval harbiylar o'tasida jahon championligiga erishgan Baratov bu gal faoliyatida ilk bor IJF tasnididagi musobaqa shohsupasiga ko'tarildi va o'z hisobiga 500 revting ochkosini vozib qo'ydi.

Termo jamoamiz asosiy tarkibidan muqim joy olib ulgurgan MVSMMning yana bir vakili Sardor Nurillayev (-66 kg) ham ushbu "Katta dubulg'a" turnirida bronza medalga sazovor bo'ldi. Hal qiluvchi bahsda mo'g'ulistonlik Basxu Yondonpererenliga qarshi tatamiga chiqqan Sardor og'ritish usulini qo'llash bilan raqibini muddatidan avval mag'lubiyatga uchratdi va delegatsiyamiz hisobiga ikkinchi bronza medalni taqdim etdi.

Termo jamoamiz hisobidagi uchinchi bronza medal -81 kg vazn toifasidagi polvonimiz Sharofiddin Boltaboyevga tegishli bo'ldi. Yarim finalgacha bo'lgan yo'lni muvaffaqiyatli bosib o'tgan Sharofiddin final ostonasida mezbonlar yetakchisi Vedat Albayrakka imkoniyatni boy berdi. Germaniyalik Dominik Rosselga qarshi bronza medal uchun kechgan bahsda u ishonchli harakatlari bilan ajralib turdi. Bellashuv o'talarida amalga oshirgan usuli esa hakamlar tomonidan "ippon" bilan baholandi va qoraqalpoq o'q'loni q'alabani tantana qildi.

Shu tariqa, an'anaviy Antalya "Katta dubulg'a" turnirining o'tgan yilgisida faqat Diyora shohsupaga ko'tarilgan bo'lsa, bu safargisidan dzyudochilarimiz 2 ta kumush va 3 ta bronza, jami 5 ta medal bilan qaytishdi.

SPORT GIMNASTIKASI

SPORT GIMNASTIKASI

A black silhouette of a person performing a handstand on an orange pommel horse. The pommel horse is shown from a side-on perspective, with its two orange legs and a central support structure.

SPORT GIMNASTIKASI

2022-yilgi Jahon kubogining yakuniy – to'rtinchi bosqich bahslari Ozarbayjonda o'tkazildi. Tayanib sakrash bahslarida qatnashgan O'zbekiston sportining faxri Oksana Chusovitina 13,266 ball bilan 1-o'rinni egalladi va Jahon kubogi sohibasiga aylangan holda yana bir karra dunyo ahlini hayratga soldi. Yaqinda 47 yosha qadam qo'yadigan "sport gimnastikasining tirik afsonasi" jami to'rt bosqichdan iborat bo'lgan ushbu musobaqaning uchta bosqichida qatnashib, ularda 2 ta oltin va bitta kumush medalga sazovor bo'ldi. Jahon kubogining so'nggi bosqichida hamyurtimiz Dildora Aripova ham shohsupaga ko'tarildi. U erkin mashq dasturi finalida 12.866 ball jamg'ardi va bronza medal bilan taqdirlandi.

QILICHBOZLIK

Tarixda ilk bor o'zbek o'g'loni qilichbozlik bo'yicha jahon championi bo'ldi. Bu voqelik 3 aprel kuni Baada o'tkazilgan yoshlар оrtasidagi dunyo birinchiligidagi ro'y berdi. O'smirlar toifasida sablya quroilda bahs olib borgan hamyurtimiz Zuhriddin Qodirov musobaqa doirasida Kanada, Misr, Vengriya, AQSh vakillarini, finalda esa germaniyalik Kolin Xetkokni 15:13 hisobida dog'da qoldirib, jahon championligiga erishdi. Bu mustaqil O'zbekiston sport tarixiga qilichbozlik bo'yicha jahon championatlaridagi birinchi oltin medal sifatida kirdi. Baada yana bir vakilimiz sovindor bo'ldi – qizlar оrtasida sablya dasturida bahs olib borgan Zaynab Dayibekova bronza medalni qo'lga kiritdi.

PROFESSIONAL BOKS

Professional boks tayanch tashkilotlaridan biri bo'lgan Butunjahon boks assotsiatsiyasi (WBA) mart oyi yakuniga ko'ra yangilangan reytingini e'lon qildi. Unga ko'ra, MVSMning sobiq a'zosi, yarim yengil vazn (57,1 kg) toifasidagi Otabek Xolmatov eliminator jangida g'olib bo'lgani tufayli o'tgan oydagagi 12-o'rnidan keskin yuqorilab, 2-o'rinda joylashgan. O'zbek bokschilaridan birinchi yarim yengil (55,3 kg) vazn toifasidagi jahon championi Murodjon Ahmadaliyev va super yarim o'rta (69,8 kg) vazn toifasidagi Isroil Madrimov hamon reytingda peshqadam. Super yengil (63,5 kg) vazn toifasidagi Botir Ahmedov 5-o'rinda, Shahram G'iyosov 7-o'rinda qayd etilgan. Birinchi o'ta yengil (48,9 kg) vazn toifasidagi bokschimiz Hasanboy Do'smatov esa avvalgi oydagagi mavqeyida saqlanib dolgan – 3-o'rin.

VELOSPORT

Tojikistonda o'tkazilgan velosportning shosse yo'nalishi bo'yicha Osiyo championatida 20 dan ortiq terma jamoa ishtirok etdi. Erkaklar, ayollar va yoshlar o'rtasida jamoaviy, guruh, individual yo'nalishlar hamda turli yosh toifalari bo'yicha tashkil etilgan poygalarda yurtimizning 29 nafar velosportchisi qatnashdi va Vatanimiz sport sharafini munosib himoya qildi. O'zbekiston milliy terma jamoasi a'zolari 5 ta oltin, bitta kumush, 2 ta bronza medalni qo'lga kiritib, umumjamoa hisobida 2-o'rinni egalladi. Qayd etish joiz, velosportchilarimiz Osiyo championatlari tarixida bu qadar muvaffaqiyatlari ishtirok etmagandi. Endi velosportchilarimiz iyun oyida Hindistonda o'tadigan trek bo'yicha Osiyo championatiqa hozirlik ko'radi.

Rasul JUMAYEV,
«Vatanparvar»

Yashil makon

YAXSHIDAN

Mamlakatimizda Prezidentimiz tashabbusi bilan "Yashil makon" loyihasi barcha hududlarda jadallik bilan amalga oshirilmoqda. Hududlarni ko'kalamzorlashtirish, mevali va manazarali daraxt ko'chatlarini ekish, ona Vatanimizda bog'-u rog'larni, yashil hududlarni ko'paytirish ishlari davlat siyosati darajasiga ko'tarildi.

Donishmand xalqimiz bejizga yaxshidan bog' qoladi, demagan. Hamma makon va zamonlarda ham yaxshi insonlardan faqat va faqat ezgu amallar-u yashnab turgan bog'lar qolgan.

Toshkent viloyatida joylashgan Qizil tog' (Krasnogorsk) hududidagi betakror tabiat avvaldan xorijiy va mahalliy sayyoohlarni o'ziga jalb qilib kelgan. Endi bu yerga keluvchi

BOG' QOLADI

mehmonlar soni keskin oshishi turgan gap. Boisi, Mudofaa vazirligi hududdagi 500 hektar maydonga hashar yo'li bilan turli mevali va manzarali daraxt ko'chatlar o'tkazib, bu yerda ulkan bog' barpo etishni niyat qilgan. Hozirda ushbu jarayon qizg'in davom etmoqda. Ko'chatlar ekip bo'lingach, ular tomchilatib sug'orish texnologiyasi asosida sug'oriladi.

Mudofaa vazirligi markaziy apparati xodimlari ham ushbu xayrli ishdan chetda qolish niyatida emas. Ular ham keng maydonda yaxshi niyatlar bilan ko'chat o'tkazyapti.

Bobodehqonlar bilan suhbatlashib qolsangiz, ular bahorgi bir kunni hosil yig'ib olinadigan davning o'n kuniga teng kelishini aytadi. Chunki hozir urug' va ko'chatlar qancha tez yerga qadalsa, uning hosili va yetilishi shunchalik tezlashadi. Buni teran anglagan harbiylar har bir lahzani g'animat bilib, javlon uryapti.

Mudofaa vazirligi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar departamenti

Ochiq eshiklar kuni

O'QUVCHILAR – AKADEMIYA MEHMONI

Ba'zan kutilmaganda ajoyib voqealarga ketma-ket guvoh bo'lasiz. Qurolli Kuchlar akademiyasida yoshlar uchun ochiq eshiklar kuni bo'lib o'tdi. Aynan shu kuni muddatli harbiy xizmatni belgilangan muddatini o'tab bo'lgan harbiy xizmatchilarini tantanali kuzatish marosimi ham o'tkazildi. Bu yerda turli tadbirlarning o'tkazilishi yangilik emas, asli. Xalqaro miqyosda, madaniy, ilmiy-ma'rifiy tadbirlar odatiy hayot tarziga aylandi, desak mubolag'a bo'lmaydi. Bular orasida vaqt-vaqt bilan o'tkazib turiladigan ochiq eshiklar kuni alohida ahamiyat kasb etadi.

Bahrom ABDURAHIMOV

Chunki unda hamma narsaga qiziqadigan maktab o'quvchilari ishtirok etadi. Ochiq eshiklar kuni rejalanmagan tarzda yoshlarni milliy armiyamiz hayotidan yana bir unutilmas marosim bilan tanishtirdi.

Qurolli Kuchlar akademiyasi poytaxtning yigirmaga yaqin maktablari bilan hamkorlik qiladi. Bo'lib o'tgan ochiq eshiklar kuni ham ana shu hamkorlik hosilasi. Mayor Boburmirzo Soliyev akademianing bugungi hayoti haqida yoshlarga qisqacha so'zlab berdi. Bundan tashqari Qurolli Kuchlar akademiyasi tarixiga bag'ishlangan ma'rifiy film namoyish etildi. Shuningdek, yoshlar tinglovchilarning yashash va o'qish tarzi bilan tanishdilar. Faxriy qorovul guruining ko'rgazmali chiqishi, ayniqsa, qizg'in kutib olindi.

Podpolkovnik Rahmatilla UMAROV

Yarmarka

Mirzo Ulug'bek nomidagi O'zbekiston Milliy universiteti hududida "O'qishga va ishga marhamat" shiori ostida mehnat yarmarkasi tashkil etildi. Unda Mudofaa vazirligi tasarrufidagi oliy harbiy ta'lif muassasalari, tashkilot va mudofaa ishlari bo'limlari, shuningdek, respublikamizda faoliyat yuritayotgan oliy ta'lif muassasalari, korxonalar hamda yirik tadbirkorlik subyektlari ishtirok etdi.

O'QISH VA ISHGA TAKLIF

Yarmarkada 10 mingdan ortiq bo'sh ish o'rinnari bilan ishtirok etgan tashkilot va idoralar tomonidan talabalarga tavsiya va ma'lumotlar berilib, soha yo'nalishlari bo'yicha suhbatlar o'tkazildi.

Mazkur yarmarkada oliy ta'lif muassasalarida tahsil olayotgan 3 000 dan ortiq talaba ishga joylashish bo'yicha ro'yxatdan o'tgan bo'lsa, texnika muhandisligi yo'nalishi bo'yicha 3-bosqichni tamomlagan 250 ga yaqin talaba Mudofaa vazirligi Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va aloqa harbiy institutiga o'qishga kirish bo'yicha arizalar to'ldirdi.

Shuningdek, ishtirokchilar uchun Maxsus avariya tiklash boshqarmasining "Impuls" harbiy ansambl jamoasi xonandalari ijrosida Vatanni madh etuvchi kuy va qo'shiqlar, harbiy xizmatchilarning qo'l jangi, faxriy qorovulning ko'rgazmali chiqishlari hamda harbiy texnikalar ko'rgazmasi namoyish etildi.

Sh. SHARIPOV

Harbiy texnika

КҮШМА КОНСОРЦИУМ

МАХСУЛОТИ

FNSS Туркия-Америка консорциуми мутахассислари томонидан яратылган ва «Парс» деб номланган сүзүвчи зирхли жанговар машина (*филдираклар формуласи 4 x 4*) түртта вариантыда, яни бронетранспортёр (БТР), құмандонник-штаб машинаси, жанговар разведка машинаси ве танкка қарши үзиюрап ракета комплекси сифатыда ишлаб чықарилади. Машинаға қуввати 300 от күнігә тенг бўлган дизель двигатели ўрнатилган бўлиб, шоссе бўйлаб максимал ҳаракатланиш тезлиги соатига 110 км, сузиш вақтида эса соатига 8 км.ни ташкил этади. Ёқилғи бўйича юриш захираси 700 км атрофида. БТР вариантида «Парс»га 12,7 ёки 7,62 мм.ли пулемётга эга бўлган масофадан бошқарилувчи курол модули ўрнатилган. Шунингдек, 40 мм.ли автоматик гранатомёт жойлаштириш учун техник имконият ҳам мавжуд. Машина корпуси пўлат зирхдан тайёрланган ва тўлиқ пайвандланган бўлиб, бу экипаж аъзоларини, асосий узел ва агрегатларни турли типдаги снаряд парчалари ва ўқлардан ишончли ҳимоялашни таъминлайди. Гидропневматик осма (*подвеска*) мустақил, иккита кўндаланг ричагга эга бўлиб, бу нотекис жойларда ҳаракатланишда юриш равонлигини таъминлайди. Филдираклар пухта ва чидамли қўшимчалар билан жиҳозланган ва шиналарга дам (*ҳаво*) бериш тизимига уланган. «Парс»нинг жанговар оғирлиги деярли 13 тонна, узунлиги 5 метр, эни 2,5 метр, баландлиги 1,9 метр. Экипаж 5 кишидан иборат. Корпус томига периметр бўйича ўрнатилган видеокамералар айланма кузатув олиб бориш имконини беради, бу эса командир ва ҳайдовчининг куннинг исталган вақтида атрофдаги вазиятдан хабардорлигини таъминлайди.

ПЕРЕНОСНОЙ РАКЕТНЫЙ

КОМПЛЕКС

Бразильский переносной противотанковый ракетный комплекс (ПТРК) MMS 1.2 создан специалистами компании «Мектрон» при поддержке Центра технологий сухопутных войск Бразилии. Он предназначен для борьбы с основными боевыми танками и другой бронированной техникой на дальности до 3 000 метров. В его состав входят установленное на треноге пусковое устройство (ПУ) с прицелом и ракета с лазерной системой наведения. ПУ может также размещаться на тактических многоцелевых автомобилях. Компоновка ракеты с кумулятивной боевой частью выполнена по аэродинамической схеме «утка», она имеет крестообразные рули управления в средней части корпуса и стабилизатор в хвостовой части. Управление ПТРК в полете обеспечивается системой сервоприводов, с помощью которых корректируется траектория полета по командам, передаваемым на приёмник лазерного излучения. Ночью в условиях плохой видимости для стрельбы из ПТРК может быть использован прицел с тепловизионным каналом, но при этом эффективная дальность стрельбы уменьшается до 2 000 метров. Длина ракеты 1,5 м, диаметр 130 мм, боевая масса комплекса 23 кг. Бронепробиваемость около 530 мм стальной брони. По заявлению разработчиков, ПТРК способна развивать максимальную скорость M=0,8 и поражать боевую бронированную технику противника на дальности до 3 200 метров.

РАЗВЕДЫВАТЕЛЬНО-УДАРНЫЙ

АППАРАТ

Южнокорейский разведывательно-ударный беспилотный летательный аппарат KUS-FS разработан при головной роли компании «Кориан эр аэроспейс дивижн» с участием Агентства оборонных исследований министерства обороны Республики Корея. Первый полёт опытного образца данного аппарата состоялся в 2012 году. БПЛА имеет максимальную взлетную массу 4 500 кг, длину 13 м, размах крыла 25 м и оснащен убирающимся шасси. Силовая установка состоит из турбовинтового двигателя «Пратт энд Уитни Кэнада» PT6 мощностью 1 200 лошадиных сил с толкающим винтом. Аппарат оснащается оборудованием для ведения видовой разведки, наблюдения и целеуказания, включая радиолокационную станцию (РЛС) с синтезированием апертуры антенны и круглосуточную электронно-оптическую станцию, а также аппаратуру радио- и радиотехнической разведки. Также возможно оснащение данного БПЛА аппаратурой радиоэлектронной борьбы и другими типами РЛС. Управляемое вооружение (масса боевой нагрузки до 500 кг) размещается на четырех узлах внешней подвески. Крейсерская скорость полета около 250 км/ч, практический потолок 15 500 м, продолжительность полета до 32 часов. Для связи с наземной станцией используется аппаратура спутниковой связи. Одна наземная станция может управлять тремя-пятью KUS-FS.

ЗИРХЛАНГАН МОБИЛЬ

ПЛАТФОРМА

«Катмерчилер» деб номланган масофадан бошқарилувчи машина (МБМ) Туркияниң «Катмерчи» хусусий компанияси ва «Аселсан» давлат мудофаа фирмаси мутахассислари томонидан ҳамкорликда ишлаб чықилган. Мазкур янги жанговар машина электр ёки гибрид кучланиш қурилмасига эга бўлган зирхли мобиль платформани ифодалайди ва унга турли курол тизимлари, шу жумладан, катта калибрли пулемётлар ҳамда танкка қарши ракета комплекси ўрнатилиши мумкин. «Катмерчилер» разведка ва кузатув воситаси сифатида ҳам, ярадорлар ва турли юкларни ташиш учун транспортёр сифатида ҳам хизмат қилиши мумкин. Жанговар восита вариантида мазкур МБМ «Шарп дьюал ремоут» типидаги нишонларни топиш ва аниқлаштириш тизими билан жиҳозланган. Бу тизим оператор томонидан пульт ёрдамида масофадан бошқарилиши, шунингдек, оддиндан белгиланган дастур бўйича мустақил равища ҳаракатланиши мумкин. Машина паст иссиқлик сигнатурасига эга, шу сабабли уни тепловизорлар ёрдамида аниқлаш жуда қийин. «Катмерчилер»дан кундузги ва тунги вақтларда, мураккаб об-ҳаво ва турли иклим шароитларида фойдаланиш мумкин. Унга ўрнатилган мустақил осма (*подвеска*) йўлсиз шароитларда машинанинг равон ҳаракатланишини таъминлайди, гусенициали юриш қисми эса 60° гача бўлган қияликларни енгиг ўтиш имконини беради.

Askar uyga qaytdi

Нукус шахридан пойтахтга қараб йўлга чиққан поезд юрт ўғлонлари билан биргаликда уларнинг бир йиллик ўтмишини ортмоқлаб, елдек учиб келарди. Йигитларнинг яқинлари уларга қараб, озгина бўйи чўзилгани, озгани ёки семиргани, оқаргани-қорайганини сезишади. Аммо уларнинг бир йил давомида орттирган тажрибалари, тафаккур тарзидағи ўзгаришлар дарҳол кўзга ташланмайди. Ватан ҳимоячилари бир йилда, балки, бир неча ўн йилга улғайдилар. Муддатли ҳарбий хизмат улар учун улғайиш пиллапояси вазифасини ўтади.

Тошкент марказий темир йўл вокзалида хизмат бурчини муваффақиятли ўтаб, эл олдига ёруғ юз билан қайтган миллат нуридийда-

УЛҒАЙИШ ПИЛЛАПОЯСИ

лари катта эҳтиром ва тантаналар билан кутуб олинди. Давлат ва жамоат ташкилотлари вакиллари, ота-оналар уларга самимий миннатдорчиликларини изҳор қилиб, галдаги орзу-ниятларининг ҳам тўлақонли амалга ошишига тилак билдирилар. Шундан сўнг туман мудофаа ишлари бўлимлари ходимлари ҳамроҳлигида барча юрт посбонлари уй-уйларига кузатиб қўйилди.

Улардан бири Абдулазиз Собиров билан биргаликда Тошкент вилоятининг Зангиота туманига Абдуғани Абдураҳмоновлар хонадонига бордик. Бутун маҳалла-кўй катта бир тўйга тараадду-

кўргандек йиғилишиб, кутиб туришган экан. Қучок очиб кўришишлар, совға-салом улашишлар, бирозгина кўз ёшлар ҳам кузатилди. Албатта, бу қувонч кўз ёшлари эди. Абдулазизнинг бувиси Мұхаббат ая Ҳакимова йиғилганларни узундан-узун дуо қилди.

Таассуротлар билан ўртоқлашиш, дастурхон атрофида давом этди. Ўтган бир йил давомидаги ўзгаришлар, уйланган қариндошлар, турмушга чиққан қизлар, янги туғилган чақалоқлар ҳақида маълумот берилди. Аскарлиқдаги суратларнинг ўртага чиқиши сухбатни қизитди.

– Қара, энг бўйи узуни сен экансан!

– Жиянинг ҳам армияга боришига ҳаракат қиласпти.

– Қўшнимизнинг ўғли яқинда кетар экан.

– Ҳарбий либоснинг ярашиб турганини қаранг!

Қувончга бурканган хонадон ахлини тасвирларга муҳрладик. Кайвонилар ёшларни алқади. Бирпасда келин тушириш, тала-баликка йўллаш тадоригига тушиб қолишиди. Биз уларга яхши кунлар ҳамиша ҳамроҳ бўлишини тилаб, хайрлашдик.

Азиз НОРҚУЛОВ

Ertamiz egalari

KATTALARNI HAYRATLANTIRGAN BOLAJONLAR

Toshkent shahri Sergeli tumanidagi 42-sonli maktabgacha ta'lim tashkilotida "Yoshlarni Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash burchimizdir!" mavzusida tadbir bo'lib o'tdi. Unda tumandagi yettita maktabgacha ta'lim tashkilotidan tashrif buyurgan bolajonlar ishtirokida ko'rgazmali chiqishlar namoyish etildi.

Bugungi kunda kattalar tomonidan yo'l qoidalarining buzilish holatlari ko'p uchrayotganligini inobatga olgan mutasaddilar ko'nikmani bog'cha yoshidan shakllantirish kerakligiga urg'u berishdi. Bolajonlar ishtirokida "Yo'l qoidasi – umr foydasi" mavzusidagi ko'rgazmali chiqish ham xuddi ana shunday xatoliklarning oldini olishga qaratildi. Muassasaga tashrif buyurgan mehmonlarning birlamchi yo'l belgilari bo'yicha bergan savollariga ishtirokchi bolajonlar tomonidan juda sodda va samimiy javoblar berildi.

"Yashil makon" umummiliy loyihasiga bolajonlar ham Mudofaa vazirligi faxriylar kengashi a'zolari bilan birgalikda tashkilot

hovlisiga ko'chatlar o'tqazish bilan o'z hissasini qo'shdidi. Daraxtlarning tabiatga foydali ekanligi, ularni qancha ko'paytisra ekologiya toza bo'lismeni o'z tillarida bolalarcha toza tuyg'ular orqali kattalarga tushintirishdi.

Harbiy xizmatchining libosi va uning faoliyatiga havas qilmaydigan bola bo'lmasa kerak. "Botirjonlar" to'garagi shunday havasmand bolajonlarni o'zida jamlagan guruh ekanligi ularning saf yurishlari va harbiylarga xos ko'rgazmali chiqishlarida o'z aksini topdi. Vatan madhini tarannum etuvchi qo'shiqni jonli ijroda kuylash orqali mashg'ulotlar o'tkazgan harbiy libosdagi bolajonlar

mehmonlarning hayajonli olqishlariga sabab bo'ldi.

Shuningdek, "O'z yurtimga fido bo'laman", "Til bilgan elda aziz", "Sog' tanda sog'lom aql", "Zumradoylar davrasida" kabi bir qancha to'garak a'zolari bo'lgan bolajonlarning chiqishlari ham tadbir ishtirokchilarining olqishlari va hayatiga sabab bo'ldi.

– Yosh avlodni Vatanga sadoqat, milliy qadriyatlarga hurmat, islohotlarga daxldorlik ruhida tarbiyalashda nuroniylar tajribasidan samarali foydalanan kerak, – deydi Mudofaa vazirligi faxriylar ishlari bo'yicha markaziy kengashi raisi Abubakr Navro'zov. – Hozirgi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari shiddat bilan rivojlanib borayotgan bir paytda yoshlarga ona Vatanni ko'z qorachig'idek asrash, yurt shuhuratini dunyoga tarannum etish bilan bog'liq eng muhim tushunchalarini va xislatlarni maktabgacha ta'lim davridan boshlab singdirib borish maqsadga muvofiq. Shundagina biz, albatta, Uchinchi Renessans egalarini to'g'ri tarbiyalagan bo'lamiz.

Tadbirda Mudofaa vazirligi faxriylari, Sergeli tumanı hokimiyat vakillari, tuman maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlari ishtirok etdi. To'garak a'zolarining tadbirdagi ko'rgazmali chiqishlari respublikamizning boshqa hududlarida ham joriy etilishi yuqori natija berishi mehmonlar tomonidan e'tirof etildi.

Sherzod SHARIPOV,
«Vatanparvar»

Mudofaaga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkilotlarida

**Yosh avlodni har
tomonlama barkamol
qilib voyaga yetkazish,
o'g'il-qizlarimiz qalbida
yaratuvchanlik hamda
bunyodkorlik, shu bilan
bir qatorda,
el-yurt obodligiga
intilish hissini
shakllantirish har
jihatdan ustuvor
ahamiyat kasb etadigan
masalalardan.**

O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkilotining Xorazm viloyati kengashi tasarrufidagi Urganch tumani o'quv sport-texnika klubi jamoasi ham bugungi kunda ayni maqsadga xizmat qiluvchi choratadbirlarning izchil ijrosini ta'minlashga hissa qo'shmaqda. Bundan ko'zlangan asosiy maqsad esa, albatta, yoshlarni barkamol shaxslar sifatida tarbiyalash ishlarni bugungi kun talabi asosida tashkil etishdir. Shu tufayli bunday ishlarni ko'lamenti oshirish maqsadida harbiy-vatanparvarlik targ'iboti faol tarzda olib borilmoqda.

– Bu borada yoshlarni sportning texnik va amaliy turlariga jalb etgan holda ko'rgazmali tadbirlar va sport musobaqalarini tashkil qilish muhim, – deydi O'STK boshlig'i Davronbek Qodirov. – Shu bois ham klub jamoasi tumandagi hamkor tashkilotlar bilan birligida turli ma'naviy-ma'rifiy hamda sport tadbirlarini o'tkazmoqda. Masalan, "Yoshlar daftari"ga kiritilgan nomzodlar bilan tanishuv jarayoni ham shunday tadbirlardan biridir. Unda tuman hokimligi, mudofaa ishlari, xalq ta'limi bo'limlari, Yoshlar ishlari agentligi, harbiy xizmatchilar hamda yoshlar ishtirok etdilar. Ishtirokchilarga "Vatanparvar" tashkilotining faoliyati, yo'nalishlari haqida ma'lumot berildi. Tadbirda yoshlar o'zlarini qiziqitgagan

KLUB A'ZOLARINING MUNOSIB HISSASI

barcha savollariga batafsil javob oldi. Yosh sportchilarning chiqishlari barchada katta taassurot qoldirdi.

Kezi kelganda, ta'kidlab o'tish joizki, shu kunlarda tashkilotda haydovchilar tayyorlash borasida ham ko'pgina ishlarni qilinmoqda. Ayni paytda bu yerda "B", "BC", "C", "D" hamda "E" toifali haydovchilar tayyorlanmoqda. Bugungi shiddatlari davr haydovchilarini tayyorlovchi maktablar faoliyatini ham zamon talablariga javob berishga undaydi. Mazkur O'STKda bo'lajak haydovchilar malakasini oshirish maqsadida barcha zarur shart-sharoitlarning mavjudligi ham xodimlarning samarali mehnat qilishlari uchun keng imkoniyatlarni yaratdi.

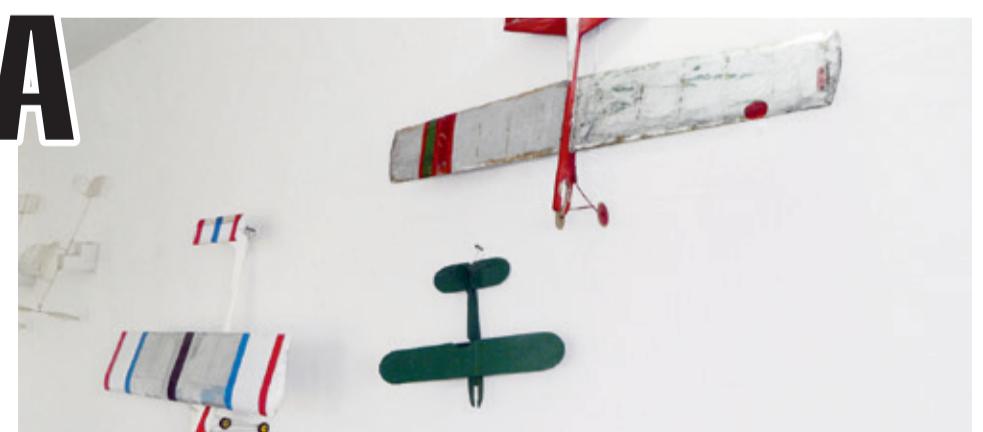
Bundan tashqari, klubda sportning texnik va amaliy turlarini rivojlantirishga ham katta e'tibor qaratilmoqda. Ayni paytda O'STK qoshida faoliyat ko'rsatayotgan "Havo miltig'idan o'q otish", "Yozgi biathlon" hamda "Aviamodel" kabi seksiyalarda 36 nafar yosh sportchi muntazam shug'ullanmoqda. O'z navbatida, klub a'zolari – sportchilar tashkilot nufuzining yuksalishida o'zlarining munosib hissalarini qo'shmaqda.

Qoraqlapog'iston Respublikasining olis va chekka tumanlarida ham yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularning sog'lom va barkamol avlod bo'lib voyaga yetishlari uchun ko'plab tadbirlar amalga oshirilib, sportning texnik va amaliy turlarini keng ommalashtirishga va rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Bu borada O'zbekiston Respublikasi mudofaasiga ko'maklashuvchi "Vatanparvar" tashkilotining Qoraqlapog'iston Respublikasi kengashi tasarrufidagi Qo'ng'irot tumani o'quv sport-texnika klubi jamoasi tomonidan salmoqli ishlarni amalga oshirilmoqda. Ayni paytda O'STKda faoliyat ko'rsatayotgan sportning texnik va amaliy turlari – "Havo miltig'idan o'q otish", "Yozgi biathlon", "Aviamodel", "Kemamodel", "Motokross" hamda "Raketamodel" kabi seksiya va to'garaklarga yuz nafarga yaqin yosh jalb qilingan. O'z navbatida bu sportchi yoshlar nufuzli musobaqalarda ishtirok etib, yuqori natijalarni qo'liga kiritmoqda.

– Masalan, yaqinda Navro'z umumxalq bayrami munosabati bilan Navoiy shahrida motokross bo'yicha O'zbekiston birinchiligi 2-bosqich musobaqasida ishtirok etgan

QO'NG'IROTLIK MOTOKROSSCHILAR KO'ZLAGAN MARRA

bermoqda. Bundan tashqari, O'STKda ommaviy kasb xodimlarini tayyorlash borasida ham salmoqli natjalarga erishilmoqda. Belgilangan reja asosida "B", "BC", "C", "D" va "E" toifali haydovchilar tayyorlanmoqda. Nomzodlarning kasb sirasorlarini puxta egallab olishlari uchun klubda barcha kerakli shart-sharoitlar yaratilgan.

Davra suhbati

MUTAASSIBLIK – JAMIYAT UCHUN ENG XATARLI ILLAT

Yurtimizda ma'naviy qadriyatlarimizning jamiyat hayotidagi o'rni va ahamiyatini yanada oshirish, buyuk ajdodlarimizning boy ilmiy merosini o'rganishga alohida e'tibor qaratilmoqda.

Qurolli Kuchlar akademiyasida "Mutaassiblik – jamiyat uchun eng xatarli illat" mavzusida davra suhbati o'tkazildi. Unda akademiya harbiy xizmatchilarini va professor-o'qituvchilarini ishtiroy etdi.

Tadbirda ishtiroy etgan O'zbekiston Xalqaro Islom akademiyasi huzuridagi Malaka oshirish markazi ijtimoiy va mutaxassislik fanlari kafedrasi mudiri Bekzodbek Muxtarov harbiy xizmatchilar bilan ajdodlarimizning boy ilmiy merosini o'rganish, buyuk allomalarimizning islom diniga qo'shgan hissasi, islom sof din ekanligi, turli mutaassib oqimlar, guruhlarning denga bo'lgan xatarli jihatlari to'g'risida ma'ruza qildi.

Tadbir davomida Bosh Qomusimizda "Hamma uchun vijdon erkinligi kafolatlanadi. Har bir inson xohlagan diniga e'tiqod qilish huquqiga ega. Diniy qarashlarni majburan singdirishga yo'l qo'yilmaydi", deb ta'kidlab o'tilgani, islom dinining asl maqsad va mohiyati, islomda vatanparvarlik, Vatan himoyasi ibodat darajasiga ko'tarilganligiga alohida e'tibor qaratildi.

Podpolkovnik A. O'TAPULATOV
Qurolli Kuchlar akademiyasi

Profilaktika

YONG'IN O'CHIRISH JAMOASINING SHAYLIGI TEKSHIRILDI

Samarqand garnizoni yong'in nazorati inspeksiysi tomonidan Samarqand va Kattaqo'rg'on garnizoni harbiy qism va muassasalardagi yong'in o'chirish jamoalarining jangovar shayligi, yong'in o'chirish avtomobil texnikasi, foydalanadigan qurol-aslahalar hamda birlamchi yong'in o'chirish vositalarining holati tekshirildi.

Tekshiruvlar davomida yong'in o'chirish jamoasining yong'inni bartaraf etish borasidagi harakatlari qo'riqlanayotgan obyektlarda shartli "Yong'in trevoga" signalari e'lon qilish orqali, ularning sergakligi yanada oshirildi.

Shuningdek, favqulodda yong'in sodir bo'lganda birlamchi yong'in o'chirish vositalaridan to'g'ri foydalanish tartibi to'g'risida atroficha ma'lumot berildi, o'tkazilayotgan mashq'ulotlar harbiy xizmatchilar va yong'in o'chirish jamoa shaxsiy tarkibining hamisha hushyor bo'lishi, to'satdan yuzaga keladigan yong'in paytida to'g'ri harakatlanish ko'nikmasini yanada mustahkamladi.

Tadbirlar davomida harbiy qism hududlaridagi birlamchi yong'in o'chirish vositalari tekshiruvdan o'tkazildi. Samarqand garnizoni yong'in nazorati inspeksiysi tomonidan Markaziy harbiy okrug harbiy qism va muassasalarida yong'inga qarshi profilaktika tadbirleri o'tkazilishi davom etmoqda.

Mayor P. BOYQO'ZIYEV,
Samarqand garnizoni yong'in nazorati inspeksiysi boshlig'i

Sayyor qabul

MUROJAATLAR JOYIDA HAL ETILMOQDA

O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokururasi organlari tomonidan harbiy xizmatchilar, ularning oila a'zolari, pensionerlar va boshqa fuqarolarning muammolarini aniqlash va hal qilish yuzasidan muntazam ravishda ommaviy sayyor qabullar o'tkazib kelinmoqda.

Navbatdagi ommaviy sayyor qabul O'zbekiston Respublikasi Harbiy prokurorining o'rinosi Sarvar Muhibdinov tomonidan Qiziltepa tumani hokimligi bilan hamkorlikda tumanda joylashgan harbiy qism va muassasalar harbiy xizmatchilar, ularning oila a'zolari, nafaqadagi harbiylar hamda boshqa fuqarolar bilan o'tkazildi.

Unda uy-joy ajratish, ish bilan ta'minlash, tadbirkorlik qilish, kredit olish, moddiy tomonдан qo'llab-quvvatlash va boshqa masalalar bo'yicha 20 dan ortiq murojaatlarni tinglanib, shundan 10 tasi joyida hal etilib, qanoatlantirildi. Qolgan murojaatlarni hal qilish bo'yicha tegishli tashkilotlar bilan hamkorlikda zarur choralar belgilandi.

Misol uchun, harbiy xizmatchi A. Fatullayevning imtiyoz asosida avtokredit olish haqidagi murojaati joyida hal etilib, "Milliy bank" Qiziltepa filialidan imtiyoz asosida avtokredit olish uchun yo'llanma berildi.

Shuningdek, tadbir davomida nogironligi bor farzandlari va oila a'zolari bo'lgan harbiy xizmatchilarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash maqsadida, 2 nafariga eshitish moslamasi hamda 8 nafariga qimmatbaho sovg'alar ulashildi.

Bu kabi ommaviy qabullar davom etmoqda.

Adliya mayori Feruz XAMZAYEV,
Respublika Harbiy prokururasi
bo'lim boshlig'ining o'rinosi

Ogohlik

ATROF-MUHITNI YONG'INDAN ASRAYLIK!

Moddiy boyliklarimiz va atrof-muhitni sodir bo'lishi mumkin bo'lgan yong'inlardan asrashda O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarining Ichki xizmat nizomining 17-ilovasi hamda mudofaa vazirining tegishli buyrug'i yong'in xavfsizligi qoidalari va talablarini to'liq bajarishdan iborat.

Yuqorida hujjalarda qayd etilgan talablarga, jumladan, quyidagilar kiradi:

- harbiy qism va muassasalarning omborxona, texnik va binolar hududlari o'sgan va quruq o'lardan doimiy tozalanib turilishi;
- imoratlar, mulk va harbiy texnika turgan maydonchalardan 40 metr yaqinida o't yoqish taqilanshi;
- parklar, saqlash joylari, angarlar va ularga o'xshash inshootlarda chekish va alanga olovli asboblarni qo'llash;
- harbiy qism va muassasalarning saqlash omborlari, yoqilg'i saqlash omborlari va yoqilg'i quyish shoxobchalarini hamda texnik hududiga gugurt va boshqa o't oldirish anjomlari bilan kiritish man etilishi;
- omborlar (saqlash joylari) hududida o't-o'lan qurish, saqlash va quruq o't-o'lanlarni yoqib yuborishga yo'il qo'ymaslik.

Bundan tashqari, harbiy qism va muassasalarda yong'in xavfsizligini ta'minlash maqsadida quyidagilarni bajarish talab etiladi: harbiy qism va muassasalarda yong'in xavfsizligi rejasiga asosan Mudofaa vazirligi yong'in nazorat inspeksiysi xizmati xodimlari hamda O'zbekiston Respublikasi favqulodda vaziyatlar xizmati xodimlari bilan hamkorlikda "Yong'in xavfsizligi tayyorgarligi" mavzusidagi amaliy va nazariy o'quv mashq'ulotlari olib borish; yong'in o'chirish avtomobilari, yong'in o'chirish motopompalarini va navbatchi texnik shataklarini doimiy soz holatda saqlash; yong'in paytida suv ta'minoti manbalariga, imoratlarga borish yo'llari va hudud bo'yicha barcha yo'laklar yong'in o'chirish avtomobilari harakatlanishi uchun har doim ochiq bo'lishi lozim; birlamchi yong'in o'chirish vositalari, zaxira suv hovuzlari, yong'in o'chirish gidranlari, suv ko'targichlari va jo'mraklar ishga yaroqli bo'lishi lozim, ularning turgan joyi andazaviy ko'satkichlar bilan belgilangan bo'lishi shart; birlamchi yong'in o'chirish anjomlaridan xo'jalik va boshqa ishlarda foydalanish qat'yan taqilansin; omborlarda (saqlash joylari) yo'laklar va chiqishlarni tizilinch qilib yuborish, eshiklarni ichkaridan zanjirlab yopish, shuningdek, javonchalarini qoplamlash va derazalarni qog'oz, karton, polimer materiallardan qilingan pylonka va o'tga chidamli moddalar bilan ishlov berilmagan matolar bilan qorong'i qilib qo'yish man etiladi; yong'inga qarshi muhofaza nuqtai nazaridan tekshirilmagan xona va omborxonalar (saqlash joylari) qo'riqlashga topshirish man etiladi.

Yong'inni birinchi ko'rgan kishi yong'in trevogasini e'lon qilishga; yong'in to'g'risida harbiy qism navbatchisiga xabar berishga; mavjud bo'lgan birlamchi yong'in o'chirish vositalari bilan yong'inni o'chirishga kirishishga majbur.

"Yong'in trevogasi" signali 3-5 daqiqa ichidagi kolokolga (gilzaga) tez-tez urishlar; bir necha marta takrorlanadigan sirena va baland ovozli aloqa orqali, telefon orqali e'lon qilinadi.

Yuqorida ko'rsatilgan yong'in xavfsizligi talablariga harbiy qism va muassasalarning mansabdar shaxslari hamda barcha shaxsiy tarkibi tomonidan aniq va to'liq bajarilishi harbiy xizmatchilarning hayotini, atrof tabiiy muhitni va davlatimiz moddiy boyliklarini yong'inlardan asrash va saqlashda o'ta muhim vazifa hisoblanadi.

Podpolkovnik Zokir KENJAYEV,
Toshkent garnizoni yong'in nazorati inspeksiysi boshlig'i

Izhor

BARDAVOM HIMOYACHILAR

Biroz
andishasizlik
bo'lmasin-u,
bolaligida harbiy
xizmatchiga
turmushga
chiqishni orzu
qilmagan qiz
bo'lmasa kerak.

Hushbichim,

baland bo'yli, harbiy libosi o'ziga yarashgan bunday
insonlar esa nafaqat senga, balki butun yurtga,
xalqqa himoyachi bo'ladi. Ishiga mas'uliyatlari bo'lgan

inson oilaga ham mas'uliyat bilan e'tibor beradi,
albatta. Harbiylar oilasida qat'iy tartib hukm surishi ham
rost gap. Harbiy inson bilan taqdiringni bog'lashning
o'ziga yarasha mas'uliyatlari bor. Lekin yoningga shunday
insonning borligi senga xotirjamlik bag'ishlaydi.

U aslida shu xotirjamlik va osoyishtalik
uchun qo'lidan kelgancha xizmat qiladi.
Vaqt kelsa oila va farzandlaridan uzoqda,
sabr-toqat bilan ona Vatan, millati, xalqi
va oilasi uchun jonini tikib, yurt tinchligini
himoya qilish yo'lida mijja qoqmaydi.

Har safar uyiga kelganda bo'yli
cho'zilib qolgan farzandlarining ko'z
o'ngida ulg'aymayotganini ko'rib, armonlari
ulkanlashadi. Shunda ham bolalarini
bag'riga mahkam bosib, men yaxshiman,
deyishga kuch topa oladigan, yuragi
ulkan insondir u. O'zi sovuqlarda piyoda
yursa ham oilasi, farzandlarini piyoda
goldirmaydigan darajada bag'rikeng.

Erta tongdan xizmatga shoshar ekan,
yelkasida oila va Vatan osoyishtaligi
uchun javobgarlik mas'uliyatini ko'tarib
chiqib ketadi. Farzandlar esa dadasingin
harbiy libosidan g'ururlanadi. Shu kundalik
hayotning o'zidangina qancha dars oladi
bola.

Men ham katta bo'lsam, Vatanimga
xizmat qilaman, deydi dadasingin
furashkasini kiyib, o'ng qo'lini peshanasi
chakkasiga qo'yarkan. Bu manzara butun
mashaqqat-u qiyinchiliklaringni aritib
yuboradi. Demak, millatning, xalqning,
bizning himoyachilarimiz bardavom.

VATAN

*Man, qo'llarimda bir hovuch tupoq,
Man, shu tupoqda ungan gul-rayhon.
Ana, osmonlarga yelka tutgan tog',
Mushfiq tandirlarda pishdi issiq non.*

*Vasfingni kuylaydi turnako'z buloq,
Ohanglari yetar ummongacha to.
Buyuk bobolarning ruhlari uyg'og,
Yulduzlar jilvasi bergaydir sado.*

*Vatan, onam kabi mehrga boysan,
Vatan, otamdayin niyati baland.
Vatan, singlimdayin sohibchiroysan,
Vatan, akamdayin oriyatli, mard.*

*Bag'rimda ulg'ayar jazzi niholim,
O'g'lim, lochinlarday uchgaysan ozod.
Sendan so'zlar kutib turgan shu aziz,
Vatanni unutma, suygin umrbod.*

*Nelarni so'roqlab keladi bahor,
Nelardan umidvor bugun yangi kun.
Ko'nglingni ochishga ulgurdimi ayt?
G'uncha tugib turar yuraging bugun.*

*Inson ko'zlarida bir chimdim umid,
Ko'zyoshlar yuvarmi qaroqlarini.
Kim javob beradi begunoh joning
Yomg'irlar yuvarmi gunohlarining?*

*Kunlar ham yorishmas, yorishmas ko'ngil
Ne qayg'u kuyida izillar yomg'ir.
Kimlarning so'rog'i tutdi jahonni,
Kim javob beradi bularga oxir...*

*So'roqlar javobsiz, javobsiz ochun,
Sekin yuragimga pichirlar tug'yon.
Agar bo'lib tursa jahonda urush,
Bahoering kelgani yolg'ondir, yolg'on.*

*Dilda ne bor tushundim,
Chaqmoqman osmon qadar.
Atay yurdim qasdma-qasd,
Vaqtga teskari qarab.*

*Ruh ko'zimga ingan nur,
Qarib borar ichimda.
Yel uchirgan shuurim,
Aylanmoqda kuchimga.*

*Isyon bordir ko'nglimdan
Qorachiqlarimgacha.
O'zimga sig'may uchdim,
Qaro ochunlarida.*

*Ne yo'qotdim, ne topdim,
Hayot dengizlaridan.
Qirg'oqqa sig'may qoldim,
Ruhim kengliklarida.*

*Ba'zan sokinlik kerak,
Kerak ba'zan sukunat.
Shunga yurdim qasdma-qasd
Vaqtga teskari qarab...*

Mahliyoxon UMURZOQOVA

MUASSIS

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MUDOFAA
VAZIRLIGI

t.me/mv_vatanparvar_uz
t.me/mudofaa_press

Tahririyat kengashi:
polkovnik Hamdam Qarshihev
polkovnik Otabek Yuldashev
polkovnik Alisher Boboxonov
Maqsud Abilov

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar
taqriz qilinmaydi va mualliflarga
qaytarilmaydi.
Mudofaa vazirligi Axborot va omnaviy
kommunikatsiyalar departamenti
– "Vatanparvar" birlashgan
tahririyatining kompyuter markazida
sahifalandi.

Bosh muharrir:
mayor Ahror Ochilov

ISSN 2010-5541

Gazeta O'zbekiston Matbuot
va axborot agentligida 2008-yil
6-iyunda 0535 raqami bilan
ro'yxatga olingan.

Telefonlar:
kotibiyat: 71 260-36-50
buxgalteriya: 71 260-35-20
yuridik bo'lim: 71 260-29-41
faks: 71 260-32-29

Navbatchi: mayor Gulnora Hojimurodova
Sahifalovchi: Dilnoza Meliqo'ziyeva
Musahih: Mastura Qurbonova

Buyurtma: F-0405
Hajmi: 6 bosma taboq
Bichimi: A3
Adadi: 31 969 nusxa
Bosishga topshirish vaqt: 14:00
Topshirildi: 14:30

Gazetaning yetkazib berilishi uchun obunani
rasmiylashtirgan tashkilot javobgar.
Mualliflar fikri tahririyat nuqtayi nazaridan
farqlanishi mumkin.

Gazeta juma kuni chiqadi.
Gazeta 1992-yilning 24-iyunidan chiqa
boshtagani.

Nashr ko'satkichi: 114.
Bahosi: kelishilgan narxda.

"Sharq" nashriyot-matbaa aksiyadorlik
kompaniyasida chop etildi.
Bosmaxona manzili: Toshkent shahri,
Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.

1 2 3 4 5 6

Manzilimiz:
100164, Toshkent, Universitet ko'chasi, 1-uy.

RIVOVAT

FIL HAQIDAGI "HAQIQAT"

Tog'lar ortida faqat ko'zi ojizlar
yashaydigan bir qishloq bor ekan. Bir
podshoh shavkatli lashkari bilan o'tib
ketayotib, qishloq yaqinida vaqtincha qo'nib,
chodirlarini tiklabdi. Podshohning qo'shinida
ko'p janglarda dushmanlarni qiyratgan bir
jangovar fil ham bor ekan. Filning ovozasini
eshitgan ko'zi ojizlar jamoasi u qanday
hayvon ekanligini bilib kelish uchun uch
vakilini yuboribdi.

Vakillar kela solib, hayvonning turli
joylarini paypaslab, ushlab ko'rishibdi.
Bittasi filning oyog'ini, bittasi xartumini,
bittasi qulog'ini ushlab ko'rib, filning
qandayligini bildim, deb o'ylabdi.

Vakillar o'z jamoasiga qaytganida qishloq
ahli yig'ilib, fil nimaligini tezroq bilgisi
kelib, ularni savol-javobga tutishibdi. Filning
yapaloq katta qulog'ini ushlab bilgan vakil:

– Fil gilamga o'xshash, yapaloq kigizga
o'xsharkan, – debdi.

Filning xartumini ushlagani bo'lsa:

– Fil – uzun, egiluvchan ichakday ichi
bo'sh, lekin juda kuchli narsa ekan, – debdi.

Hayvon oyog'ini ushlagan vakil:

– Fil ustun kabi yo'g'on va mustahkam bir
narsa, – debdi.

Ko'zi ojizlar har biri o'zi bilgan qismni
ayni haqiqat deb bilib, qat'iy ishonch hosil
qilibdi. Hech biri filni bus-butun tasavvur
qilolmagani sababli, u haqda ayni haqiqatni
bilolmabdi. Chunki haqiqiy bilimni ko'zi
(qalb ko'zi) ochiqlargina biladi. Ilohiy
olamning bir butunligini bilish ham (qalb
ko'zi) ko'rlarga nasib etmaydi.

JAVOB

O'sha paytda ingliz jangchilari Bur
merganlaridan katta talafot ko'rishyotgan
edi. Ular qorong'ida "milt" etgan uchqunni
ham aniq nishonga ola bilishgan. Tunda uch
odamning bir gugurtdan sigaret yondirishi Bur
merganlari uchun katta o'lja edi. Ular sigareta
cho'g'iga qarab, jangchilarni aniq nishonga
olishardi.

@Vatanparvargazetasi_bot
"Vatanparvar" birlashgan tahririysi
bilan bog'lanish uchun telegram bot

SHU SONNING ELEKTRON SHAKLI